

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno. Za inozemstvo 10 Din mesečno. Uredništvo in uprava Ljubljana, Delavski dom, Karla Marksa trg 2, dvorišče. Čekovni račun 14.577. Lastnik in izdajatelj Alojz Kusold, Ljubljana. Odgovorni urednik Albert Hlebec, novinar, Ljubljana, Karla Marksa trg št. 2. Tiska tiskarna »Slovenija«. Za tiskarno odgovoren: Alojzij Höfler v Ljubljani.

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za »ENOTNOST«.

# ENOTNOST

## DELAVSKO - KMEČKI LIST

Delavci, kmetje in vsi zatirani narodi, združite se!

Proletariat ne more iti po poti imperialistov in tudi ne po poti reformistov, ki imperializem podpirajo, ki mu služijo. Proletariat vsega sveta se zbira po vsem svetu za boj proti imperializmu in kapitalizmu.

### Delavci! Kmetje!

Milijonske množice proletarskega razreda, milijoni zatiranih izkoriščanih bodo na svoj dan, na dan Prvega Majnika po vsem svetu demonstirali ZA OSVOBODITEV IZ POD JARMA KAPITALIZMA IN ZA BOLJŠI, ZA SOCIALISTIČNI DRUŽABNI RED. Proletarci in proletarke vsega sveta bodo Prvega Majnika dokumentirali svojo MEDNARODNO PROLETARSKO SOLIDARNOST IN ENOTNOST V BOJU ZA BOLJŠO BODOČNOST.

V VELIKEM BOJU DVEH SVETOV SE NAHAJAMO. Svet imperialističnega zatiranja se bori za obstoj z dorasčujočim in naraščajočim svetom socialistične zgradbe. Le še s silo, s terorjem in z odkritim gaženjem »demokracije« vzdržuje imperializem svoj sistem gospodarskega in političnega zaslužčenja delovnega ljudstva. V imperialističnih državah kapitalisti znižujejo plače, podaljšujejo delovni čas, mečejo delavce na cesto, in jemljejo in reducirajo tudi one pravice, ki si jih je proletariat pred leti izvojeval. V državah proletarske diktature pa prehajajo z uspehom že k uvedbi turnega dela, brez da bi zato znižali mezde, vršijo velikansko delo na polju kulturne vzgoje proletarskih mas in s kolektivizacijo poljedelstva odpravljajo bedo tudi na kmetih.

V kapitalističnih državah vlada buržuazna diktatura, ki ne prikriva več, da zastopa kapitalistične razredne interese na račun delovnega ljudstva. Fašizem ni na vladi samo v Italiji, v Bolgariji in na Poljskem, tudi v drugih velikih imperialističnih državah vladajo fašistični režimi. V Sovjetski Uniji pa je buržuazija brez političnih pravic, tam vlada delavski razred, podpiran od kmečkega ljudstva.

Svet imperialistov ni enoten. Vsi notranji nasprotje se pripravljajo kapitalistične države na novo vojno za novo razdelitev sveta med zmagovalce in premagane. V svetu imperializma raste militarizem, ki pripravlja nove armade, nova še nepoznana morilna orodja in sredstva. Priprave imperialistov za novo vojno pa veljajo predvsem za boj proti Sovjetski Uniji. Na razorožitveni konferenci v Ženevi so imperialisti sovjetske predloge za razorožitev odklonili.

Proletariat ne more iti po poti imperialistov in tudi ne po poti reformistov, ki imperializem podpirajo, ki mu služijo. Proletariat vsega sveta se zbira po vsem svetu za boj proti imperializmu in kapitalizmu. Slovenski del mednarodnega proletarskega razreda se priključuje internacionalnim prvomajskim manifestacijam s parolami:

proti vojni nevarnosti, imperializmu, militarizmu, oboroževanju in fašizmu

za popolno razorožitev in za zvezo s sovjetsko Rusijo

za samoodločbo vseh narodov od oceditve

proti zakonu o zaščiti države in politični in socialni reakciji

za popolno svobodo govora, tiska in združevanja

proti podaljševanju delovnega časa in zniževanju mezd

za amnestijo političnih obojencev

proti neznosni davčni obremenitvi delovnega ljudstva

za uzbekenje šurnega delavnika, za višje mezde in za spopolnitev in izvajanje socialne zakonodaje (splošno starostno in nezgodno zavarovanje)

proti davku na ročno delo

za progresivno obdavčenje kapitala

proti policijskemu in podjetniškemu terorju za zrušenje sistema Glavnjače, za zaščito delavskih zaupnikov

proti redukcijam in brezposelnosti za državno podporo brezposelnim

proti ukinitvi stanovanjskega zakona za zaščito stanovanjskih najemnikov

proti kapitalizmu in kapitalističnim vladam za socializem, za delavsko-kmečko vlado, za federacijo delavsko-kmečkih republik.

Kurt Kläber:

### Delavec.

On, ki pri stružnici v fabriki stoji dan na dan. In vzvod pomika naprej in nazaj. Naprej in nazaj. Dokler je še kaj roke, vedno tisti vzvod, ki se pomika naprej in nazaj in vzvod udarja naprej in nazaj:

To je delavec!

On, ki na parnih kladivah v kovačnicah stoji. Majhen, vase pogreznjen. Upirajoč oči za padajočim kladivom. In vedno samo klade nalaga: svetložareče klade. In kladivo udarja, udarja, udarja! Udari, pozivati! Udari, pozivati! Vsak dan! Leto za letom! Celo življenje:

To je delavec!

Ta, ki se prevaža v jamo. Poševno, sključeno, sklenjeno. 300, 400, 500, 600, 800, 1000 metrov. In le premog ali rudo želečno vedno kopije. Vsako uro. Vpognjen! Sklujen! Na trebuh! In vedno samo kopije, kopije, kopije! Ded, oče, sin! Trije rodovi:

To je delavec!

Ta, ki na visokih pečeh stoji. In celo svoje življenje venomer žgani kamen prenaša! In vedno luknje okrogle, visoke okrogle luknje vrta, vrta! V kotle šive zabija! Vedno same šive, vijake! V urade venomer samo piše, piše, piše! Ki celo svoje življenje venomer naklada, zemljo, pesek, zemljo, vse dotle, dokler samega sebe ne naloži in zagrebe!

Bolje: Sleherni, ki se gloda in žre od svojega dela:

To je delavec!

In ta, ki za plačilo stanuje v zakotnih četrtih mesta, revirja. V stanovanjskih kletih in manzarah ječi. Siromašen, izgleden, lačen! Ta, ki se ga zapira v stanovanjske kosarne in bajte, kjer z ženo in otroci, po štirje, šest, osem, deset ali dvanaest stanuje v eni ali dveh sobah:

To je delavec!

In ta, ki slehernega jutra kljub vsemu temu, vsak opoldan, vsako jutro, vsak opoldan, 40, 50, 60, 70 let, dokler se ne zgredi, na delo prihaja! In vzvod pomika, goni, ploskve poriva, premog kopije, kamene prenaša, vrta, piše, naklada:

To je delavec!

In vendar se enkrat domislil je in pogruntal! Da se hoče osvoboditi iz tega dosmrtnega prisilnega dela! In vstaja! Še svojega človeškega življenja zaveda in svoje moči! Ta vstaja! On, na čigar ramnih sloni družba človeška in se radi tega čuti razdaljenega, ko mu misel je šnila v zavest, da mora za delo svoje, v potu krvavega znoja storjeno, zahtevati plačilo pravico, da bo mogel živeti življenje človeka:

To je delavec!

Hrastnik, 5. jan. 1928.

Poslovenil Fr. Kozar.

### O financah Jugoslavije in o inozemskem posojilu.

Finance države SHS so v obupnem stanju. Finančno gospodarstvo jugoslovanske buržuazije je kaos, ki nima primere v sodobnih kapitalističnih državah. Od leta 1925 dalje govori vladajoče stranke o nekem ravnovesju v državnem proračunu, toda ravno najboljše poznavalci so morali v svojih študijah pribiti, da je to ravnovesje samo računsko samoprevara in nič drugega. O proračunskem ravnovesju je mogoče govoriti v Jugoslaviji samo, če se ne vpoštevata »letečih dolgovi«, ki rastejo in se prenašajo iz leta v leto in katerih pravi obseg se ne da nikoli ugotoviti. Dobri poznavalci jugoslovanskega finančnega gospodarstva jih cenijo daleč preko ene milijarde dinarjev — nekateri politiki pa zagotavljajo, da znašajo celo več kakor dve milijardi. Finančno stanje je torej naravnost obupno.

Poleg tega pa je bila lanska letina skrajno slaba in ker so tudi rezervari živine izčrpani, pokazuje lanska zunanja trgovina deficit, ki presega 800 milijonov dinarjev. Valuta dinarja se je mogla vzdržati samo na ta način, da se je uvoz skrčil na neobhodni minimum in da je delala Narodna banka skrajne finančne napore. Tako stanje pa je za dalj časa nevarno.

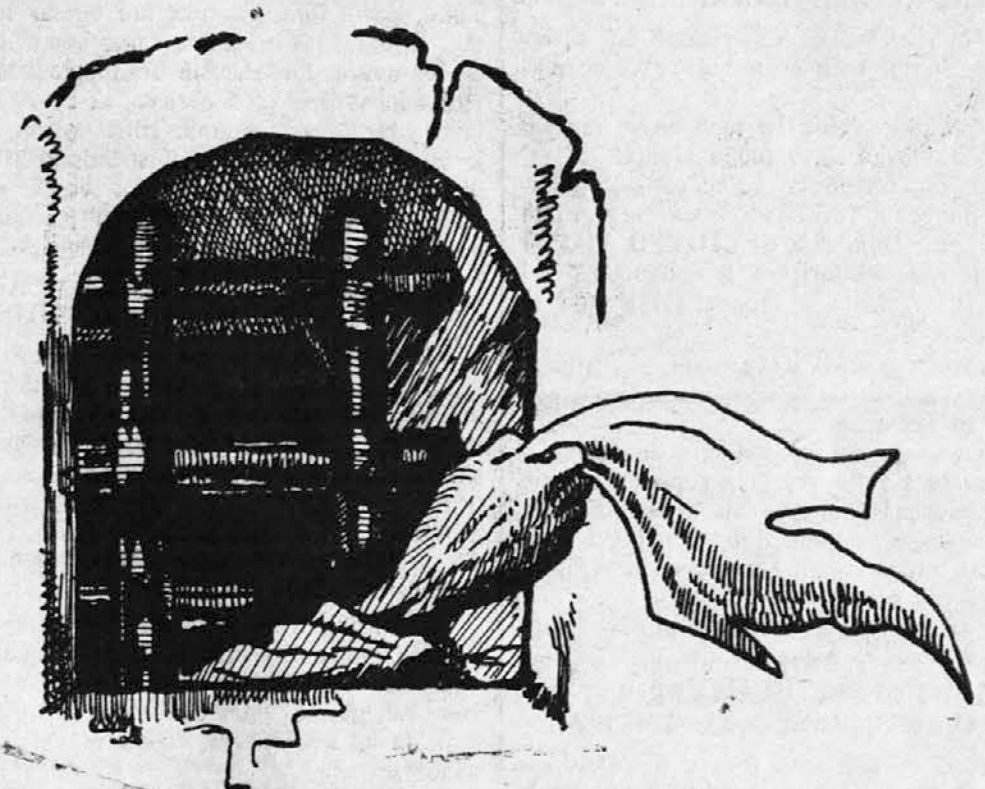
Vladajoča buržuazija se skuša izvit iz te gospodarske krize z dvema pripomočkoma: z davčno reformo in pa z velikim zunanjim posojilom. Buržuazija vidi, da je davčni vrtik napet do skrajnosti in skuša zrahljati njegov pritisk predvsem na ta način, da prične k večjemu obdavčenju srbijanske pokrajine, ki jih je davčna politika vsestranske hegemonistične buržuazije favorizirala in osvobodila od previsoke obremenitve. V to svrlo naj bi se davki »izenačili«. To izenačenje pa je iluzorno, ker nedostaja za tako izenačenje skoro vsa davčna podlaga in ves aparat v Srbiji. Od tega izenačenja bo ostalo malo več kakor lepo ime.

V ostalem obstoja vsa davčna reforma, ki je sprejeta z novim finančnim zakonom v zamenjavi nekaterih vrst davkov. V celoti pa ostajajo izdatki isti (vsaj praktično!) in tlačili bodo davki iste kategorije davkoplačevalcev. Ker pa je doseženja splošna olajšava pri direktnih davkih, bo temeljito zbrisan z novimi indirektnimi davki, ki jih bodo pobirali oblačni odbori in občine. Finančno izesavanje delovnih slojev se bo nadaljevalo v nezmanjšanem tempu.

Buržuazija je vsled takega stanja morala seči po skrajnem sredstvu — po inozemskem posojilu. S tem hoče zamašiti velike vrzeli v razpadajočih finančnih dvigniti z investicijami notranjo blagovno cirkulacijo in dati industriji močno injekcijo. Z zakonito stabilizacijo valute naj bi se povisal tudi kredit, ki naj bi privabil v državo tuj kapital.

Toda ravno to posojilo bo imelo usodopolne posledice na notranje gospodarske in politične razmere. Kar se tiče gospodarske strani, predstavlja tako investicijsko posojilo veliko gospodarske resnosti in solidnosti, ki je v vladajoči buržuaziji ni. Tu stoji v ospredju vprašanje »zarade« in od tod prihodnih konkurenčnih boj med novimi formacijami »prečanske« in srbijanske fronte. Uspehe, ki bodo s tem posojilom doseženi, bo plačalo jugoslovansko prebivalstvo na eni strani z ogromnimi novimi davčnimi bremenami, na drugi pa z večjim koloniziranjem s strani tujega kapitala.

### Za amnestijo političnih jetnikov! V pomoč žrtvam kapitalistične reakcije!



### Slika klero-radikalnega režima.

Letos, v jubilejnim letu, ko bo buržuazija proslavljala 10letnico obstoja svoje oblasti v SHS, bo delovno ljudstvo preživljalo 10letnico raznoimnih režimov Glavnjače.

Tudi pod dr. Korošcem besni režim Glavnjače dalje. Statistika političnih preganjanj za tri mesece letošnjega leta je strahovita. Od 1. januarja do 31. marca 1928 je bilo izrečenih

8 smrtnih obsodb političnih obdolžencev, 50 ljudi je bilo obsojenih na skupno 188 let in 7 mesecev ječe,

12 ljudi je bilo tajno umorjenih. Izgnanih je bilo iz mesta bivanja 146 ljudi za 684 let,

33 sodrugov v ječah je stavkalo z gladom skupno 176 dni.

V 16 jugoslovanskih ječah je v prvih treh mesecih izdržavalo kazen 128 sodrugov, ki so obsojeni na 596 let ječe, med njimi 1 na dosmrtno ječo. Poleg tega je še v Zenici 20 obsojenih nacionalnih revolucionarjev iz Črne gore.

903 žrtve z 1495 družinskimi člani, je samo v prvih treh mesecih 1928 udarila roka Glavnjače. Po nepopolnih podatkih je šlo skozi zapore v prvih treh mesecih v Hrvaški in Slavoniji 213, v Srbiji 126, v Makedoniji 94, v Dalmaciji 24, v Sloveniji 10 političnih preganjanjev.

V ječah: V Mitrovici izdržuje 10 sodrugov kazen 192 let, v Lepoglavi 1 kazen 2 let, v Zagrebu 4 kazen 5 let, v Ada Ciganliji 1 kazen 5 let, v Požarevcu 4 kazen 6 let, v Glavnjači 19 kazen 35 let 6 mesecev, v Velešu 4 kazen 12 let, v Štipu 19 kazen 118 let 4 mesece, v Skoplju 7 kazen 37 let 4 mesece, v Splitu 2 kazen 4 mesece, v Šibeniku 1 kazen 6 mesecev, v Dubrovniku 2 kazen 1 leta, v Jusovci 38 kazen 150 let, v Mariboru 12 kazen 4 leta, v Celju 1 kazen 1 leto, v Zenici 3 kazen 21 let, 1 dosmrtno.

V 16 ječah sedi 128 sodrugov, ki so obsojeni na 596 let in 11 mesecev.

Sodruzi in sodružice! Reakcija dviga glavo. Dvignite svoj glas za amnestijo političnih krivcev in podpirajte žrtve reakcije!

sko prebivalstvo na eni strani z ogromnimi novimi davčnimi bremenami, na drugi pa z večjim koloniziranjem s strani tujega kapitala. Zanimivo pri tem je, da SHS ne dobi francoskega posojila, temveč angleško. Anglija pridobi s tem posojilom trdno pozicijo v Jugoslaviji in angleški kapital ne bo nadziral samo jugoslovanskih monopolov, temveč tudi jugoslovansko politiko.

Za angleški kapital pomeni to posojilo znaten političen uspeh proti Franciji in Sovjetski Rusiji. Francoski vpliv v Jugoslaviji bo s tem oslabljen in Anglija je pridobila z Jugoslavijo novo oporo za svoj pohod proti Sovjetski Rusiji.

Proletariat Jugoslavije mora pazljivo zasledovati ta nov razvoj politične situacije, ker obstoji nevarnost, da ga bo plačal z novo lakoto in s svojo kožo v novem svetovnem klanju na mejah Sovjetske Rusije.

### Volitve v Franciji.

Ker je potekla 4letna funkcijska doba 1924. leta izvoljenega francoskega parlamenta, so bile nove volitve razpisane za 22. in 29. april. Dosedanji francoski parlament je štel 584 poslancev, od katerih je bilo 29 komunističnih, 104 socialističnih, ostalih 451 poslancev pa so imele meščanske stranke: demokratska unija 103, radikalni 139, republikanski socialisti 44, radikalni levičarji 42, republikanski levičarji 38, demokratski levičarji 43, ostale pa manjše skupine. Opozoriti je, da so republikanski socialisti meščanska, kapitalistična stranka, ki ima samo ime socialistično. Znano je, da so komunisti, kljub malemu številu poslancev imeli v parlamentu velik vpliv, ker so s svojo pravilno politiko mnogokrat prisilili ne samo socialiste, temveč tudi nekatere malomeščanske frakcije, da so pod pritiskom mas, morale podpirati komunistične predloge. Vsako akcijo v parlamentu so komunisti povezali z akcijo mas izven parlamenta in so na ta način večkrat spravili celo vlado v krizo. Ker preganjanja s strani vlade komunistom niso škodila, temveč nasprotno ojačevala komunistično stranko, je bila nevarnost, da komunisti pri prihodnih volitvah na račun socialistov in malomeščanskih strank podvojijo število svojih mandatov. Iz strahu pred komunistično

### Prispevajte ZA ŽRTVE REAKCIJE.

III. izkaz

prispevkov za žrtve reakcije in razrednega boja.

Dohodki.

Pribitek dne 12. marca Din 539.55; sodrugi iz Trbovelj glasov izkaza v 12. številki »Enotnosti« Din 230.50; Ivan Vuk 50 Din; zbirka I. Vuk 50 Din; proletarci pri Lozariju Din 32.50; Borci za osvoboditev proletariata 100 Din; Novak 100 Din; Rudolf 20 Din; Janez 150 Din; Borci na Kodeljevem za sodruge v mariborskih zaporih 90 Din; neimenovani 10 Din; Tonček 6 Din; Franc 2 Din; Janez 2 Din; Albin 2 Din; Jean 10 Din; Hinko P. 10 Din; Vanju 12 Din; A. M. 1 Din; Sarc 10 Din; Janezcene 30 Din; poba 2 Din; Erbežnik 8 Din; Matija Din 1.50; neimenovani 10 Din; Vso oblast Sovjetom 4 Din; Aleš 1 Din; Nosp 2 Din; Danica 1 Din; Smirnov Din 1.50; Kozar 2 Din; Leskovšek 7 Din; Furlan 2 Din; Mejač L. 5 Din; A. Ž. 3 Din; Tome 9 Din; Tome 5.50 Din; Mejač 3 Din; Mirko 0.50 Din; skupaj Din 1574.15.

Izdatki.

Sodruhu Jancu v celjske zapore dne 16. marca 150 Din in dne 24. aprila 150 Din; skupaj 300 Din. Jakob Zorca v mariborske zapore 90 Din. Dolg na hrani za Globočnika in njegovo rodbino ter za nekega drugega sodruga 452 Din; sodruhu Kermavnerju za pot v Novo mesto in kazenski razpravi v svrhu zagovora 100 Din; skupaj 942 Din. Pribitek znaša dne 24. aprila 628.15 Din.

Pregled.

a) Letos se je nabralo do 24. aprila Din 2103.60. b) na podporah se je izdalo Din 2151.75. c) Po kraji se nabrali: Ljubljana Din 1738.10, Trbovlje Din 230.50, Jesenice Din 135.—. Sodrugi, dosedanjji izkazi o prispevkih za žrtve reakcije so verno ogledalo o proletarski nezavednosti v Sloveniji. Vsi led ne nezavednosti danes še nismo v stanu podpirati vse žrtve reakcije. V naših izkazih še vedno manjkajo veliki industrijski revirji. Največ se nabere še v Ljubljani, pa tudi Ljubljana še zdaleka ne da tega, kar bi lahko in morala dati, Sodruzi na delo!

### Pod režimom SLS in dr. Korošca!

### Uprizoritev „KRIZE“ prepovedana. „Svoboda“ „ves slovenski proletariat na noge!“

tak način, da mora vsak gledalec, ki so mu znani ti dogodki, spoznati, da gre za izreke. V interesu javnega reda in miru je, da se ti dogodki ne uprizarjajo na gledaliških odrih, ker bi se z njihovo uprizaritvijo na novo razpaljale strasti, ki so dovedle do tolikšne nesreče.

Nedopusten je nadalje IV. prizor IV. slike s sceničnim navodilom na koncu III. prizora iste slike. Ta prizor je namreč nekaka apoteoza atentatorja, ter se nanaša očitno na znani atentat iz naše politične zgodovine poslednjih let. S tem prizorom se hvali zločinško dejanje, z njim se vsaj posredno tudi poziva na taka dejanja, kar je v očitnem nasprotju s kazenskim zakonom.

Nedopusten je tudi III. prizor v V. sliki, ki je nadaljevanje III. slike. Poleg tega ta prizor brez III. slike nima zveze in pomena.

Ker je z ozirom na navedeno, nedopustna uprizaritev bistvenih delov te drame, brez katerih tudi ostali deli drame izgubijo svojo pomen, je treba njeno uprizaritev v celoti prepovedati.

Proti tej razsodbi je dopustna pritožba na Velikega župana ljubljanske oblasti, ki jo je tekom 14 dni po dostavitvi tega odloka turadno vložiti.

Pritožba nima odločilne moči.

Policijski direktor: (Podpis nečitljiv)

»ROKA PRAVICE«, socialna drama pisatelja Angela Cerkvenika se bo 30. aprila zvečer predvajala v ljubljanskem Narodnem gledališču, če v tem času oblast ne bo preklicala prepovedi uprizaritve »Krise«. Drama prikazuje današnjo korupcijo, nezavedne proletarce, uradniško koristolovstvo, sistem »roke pravice«, ki je posegla tudi po »Krizi«. Drama je ravno tako zanimiva in primerna za delavsko predstavo. Za njo veljajo vstopnice, kupljene za »Krizo«, »Svoboda« se je tako dogovorila z Narodnim gledališčem, da ne ostane ljubljansko delavstvo brez delavske predstave na predvečer 1. Maja.

P O Z I V VSEM IGRALCEM »KRIZE«.

Ker se prepoved ni končevala, moramo s svoje strani biti popolnoma pripravljani na uprizaritev. Vaje se vrše naprej kot je bilo določeno. Tudi generalka se bo odigrala v vsej začetni opremi. Zato se ne dajte begati od nikogar, ampak pokažite ŽELEZNO DISCIPLINO IN RED. Vsi, ki so bili v nedeljo pri vaji v Narodnem gledališču, morajo zopet priti k generalki v nedeljo ob pol 8. uri zjutraj v delavskih oblekah. Generalka je za nas že kot predstava. To velja za vse stučaje. Zato skrbite vsi, da bo nastopajoča množica zopet polnoštevilna. Glave pokonci! Vsi na delo! — Za Delavski oder: Bratko Kreft.

LJUBLJANSKO DELAVSKO IN GOLOUHOVA »KRIZA«.

Kako se je delavstvo Ljubljane in okolice zanimalo za uprizaritve »Krise«, pri kateri nastopa nad 80 ljudi, je najboljši dokaz to, da so bile vstopnice razen stojišč razprodane že 24. aprila, to je na dan, ko je policija poslala svoj odlok prepovedi — 6 dni pred uprizaritvijo. Pozivamo vse kulturne, strokovne in politične organizacije, da skupaj s »Svobodo« protestirajo proti temu koraku in tako pozovejo oblasti, da delo dovolijo vprijeti, saj je izšlo v knjigi že lani ter je bilo tako od državne oblasti dovoljeno.

KROPA. (Spored prvomajske proslave.) Dne 30. aprila zvečer ob 9. zasedanje kresa na Špiku z bengaličnim ognjem, razsvetljava v prostorih podružnice in pri vseh sodrugih. 1. Maja zjutraj ob 4. budnica po trgu, odsek pevskega društva zapoje na trgu »Zbujenje duhov«, »Delavski pozdrav« in »Pesem o delu«. Ob 10. dopolne zborovanje v društvenih prostorih in koncert pevskega odseka. Popoldne ob 2. zbirališče na trgu, nato skupni izlet.

Razlogi: III. slika je v celoti nedopustna. Uprizarja namreč dogodke z dne 1. junija 1924 v Trbovljah, in sicer na

Na osnovi § 3 ministrske naredbe z dne 25. novembra 1850, dr. z. zak. št. 454 in na osnovi zakonikone naredbe poverjeništvu za notranje zadeve z dne 3. III. 1919. Uradni list z dne 8. III. 1919, št. 391/40, se iz razlogov javnega reda in miru prepove, da bi dramatični odsek naslovljenega društva dne 30. aprila 1928 v Narodnem gledališču v Ljubljani uprizaril socialno dramo »Krizo« (pisatelj Rudolf Golouh, založba »Delavske Politike« Maribor, tisk Ljudske tiskarne v Mariboru).

Ljubljana, dne 24. aprila 1928.

Za centralo »Svobode«: Štukelj Ciril, predsednik.

Za delavski oder »Svobode«: Bratko Kreft, režiser.

Pečat klerikalne reakcije.

24. april 1920 — 24. april 1928.

# Vojna nevarnost — največja nevarnost.

## BODOČA VOJNA IN MEDNARODNI PROLETARIAT.

Ni še deset let sem, odkar je prenehala divjati po svetu vojna furija, uničujoč ob stotine kilometrov dolgih frontah ljudi in stvari, niso se še zacelile strašne rane svetovne vojne — a že zopet trka vedno močnejše na vrata strašni gost . . .

## IMPERIALIZEM NUJNO USTVARJA VOJNE!

Ves svet je napolnjen s smodnikom. Lok kapitalističnih naspotij je vedno bolj napet. Svetovna atmosfera (ozračje) je nasičena z elektriko. V imperialistični družbi ni mogoč mir med narodi. Naspotstva med buržuazijami naraščajo. Zaostro se boj med njimi za izkoriščanje sveta, za tržišča, za izvore surovin, za ozemlja izvoza kapitala, kratko: ZA VEČJE PROFITE.

## BLAZNO OBOROŽEVANJE!

Sedanje oboroževanje imperialističnih držav nima primere. Sodba vseh poznavalcev vojne tehnike je enotna:

Grozote preteklih vojn so malenkost napram grozotnosti bližnjega vojnega klanja!

Po dokončanju svetovne vojne so pričeli imperialisti s povečano produkcijo novih morilnih orodij, da se pripravijo NA SVETOVNO VOJNO ST. 2. In današnji militarizem je močnejši od predvojnega! (S frazami o razorožitvi hočejo to dejstvo le prikriti.)

Vojni budžeti so višji v vseh imperialističnih državah.

## Armade so večje.

Število vojnih ladij raste od leta do leta. Samo šest ob Sovjetsko Unijo mejnih držav (Finska, Estonka, Poljska, Rumunija, Letška in Litva) ima danes štirikrat toliko vojnih aeroplanov, kot jih je leta 1913 imel vse svet!

Tehnika strupenih smrtonosnih plinov (Iprit, Levisit itd.) je strašno napredovala . . .

## IMPERIALISTI SLEDE GLASU PROFITA!

### KAJ PRAVI MEŠČANSKO ČASOPISJE?

Od časa do časa čitamo tudi v meščanskem časopisju razburljive članke o strahotah nove vojne. Le od časa do časa. In vsi ti članki so pisani nepošteno. Napraviti hočejo vtis, da se imperialisti ne bodo upali izdati nove vojne sprico njenih strahot. Ali pa zavijajo stvar zopet drugače, ampak vse z namenom, uspasati mase.

Meščanski časopisi, vsi, pišejo stalno o diplomatskih konfliktih, ki nastajajo zdaj med Poljsko in Litvo, zdaj med Italijo in Francijo, zdaj med Albanijo in Jugoslavijo, o nevarnosti vojne.

## MED KOM?

Kot so bili zadnja leta pred svetovno vojno obrisi spozdov na temelju očiti (Anglija proti Nemčiji, zveza Francije in Rusije, Nemčije in Avstrije), tako so tudi sedaj očite nove grupacije imperialističnih držav. Zlasti globoko režijo naspotstva med Italijo in Francijo, med italijanskim imperializmom in Belgradom, med Poljsko in Nemčijo — v Evropi, med Anglijo in Ameriko za svetovno gospodarsko in politično hegemonijo, med Ameriko in Japonsko za nadvlado v pacifičnem oceanu . . .

**ZA ROPARSKO INTERESE IMPERIALISTOV IN MILITARISTOV GRE! ZA VEČJE PROFITE! ZA UGODNEJŠE MEJE IN ZA UGODNEJŠO RAZDELITEV SVETA!**

**NE GRE ZA PRAVICE NARODOV! NE ZA OBRAMBO DOMOVINE! TEMVEČ ZA OBRAMBO IN OJAČENJE ROPARSKEGA IMPERIALISTIČNEGA KAPITALA!**

Le da vsi imperialisti prikrivajo svoje roparske interese z blagovročnimi nacionalnimi frazami, kot so »Osvoboditev neodrešenih bratov!«, »Balkan balkanskim narodom!« in tako dalje in tako dalje.

## IMPERIALIZEM SE BOJI DELAVSKEGA RAZREDA!

Toda prej bi se imperializem rad strl moč proletariata, ki ga v njegovem brezumnem teku za večji profiti ovira.

Ker danes sloni mednarodna moč proletariata v prvi vrsti na delavsko-kmečki državi Sovjetski Uniji — skuša koncentrirati naprej vse moči proti Sovjetski Uniji, da bi jo strl in na ta način

»Enotnost! Kdo bi jo mogel bolj želiti in bolj po njej stremeti kot mi! Enotnost, ki proletariatu krepi za izpolnitev njegove zgodovinske misije.

Toda ne krepki vsaka »enotnost«. Enotnost med ognjem in vodo pogasi ogenj in izhlapi vodo; enotnost med volkom in ovco izroči ovco požrečnosti volka; enotnost med proletariatom in vladajočimi razredi žrtvuje proletariatu; enotnost z izdajalci pomeni poraz.

Le enako usmerjene sile se ojačijo z združitvijo; med seboj nasprotno sile združijo, se pravi oslabiti jih. Politika je delo. Sodelovanje predpostavlja enotnost glede poti in cilja. Kdor se strinja z nami v poti in cilju, je naš dobrodošel sobojnik.

pogazil rdečo pošast, zadušil za več desetletij vsak požiksov proletariata proti kapitalizmu.

Zato snuje vodilna imperialistična sila Anglija PROTISOVJETSKI BLOK vseh imperialističnih držav in očitno pripravila vojni napad na Sovjetsko Unijo.

## KAKO IZBRUHNE VOJNA?

Kako je izbruhnila leta 1914? Iz malega sarajevskega atentata se je razvil mogočen požar! Nepričakovano!

Kajti imperializem zna izzvati vojno v nepričakovanem trenutku, da nepričakovano oglušti z divjim vojnim krikom vse in požene mase v mesnico!

V njegovem načrtu je nepričakovan napad na mase delavcev in kmetov, da zaglušni v njih naravno antipatijo do vojne in jih zaslepi s parolami »za domovino«, »za obrambo domovine!« itd. itd. Takih parol in lepih fraz mu nikdar ne zmanjka. (V tem mu bo pomagalo ne samo ves državni aparat in ves aparat meščanskih organizacij, ampak zlasti tudi duhovščina vseh cerkva, ki bo žegnala ravno tako aparate za metanje smrtonosnih plinov, kot je žegnala kanone in tudi socialpatriotizem, ki se danes izdaja za nasprotnika vojne pod parolo »Nikdar več vojne!«, dejansko pa nadaljuje ono politiko, ki je privedla do 4. avgusta 1914!)

## SE ENKRAT: IMPERIALIZEM NEIZOGIBNO VODI DO SVETOVNE VOJNE.

Imperializem ne more dolgo živeti brez vojne. Zato militarizem ni mogoče odstraniti, dokler ne uničimo imperializma. Na drugi strani je vsaka od imperialističnih držav vodena vojna vedno le imperialistična, t. j. roparska vojna!

Sleparji ali od sleparjev zaslepljeni so vsi, ki govore, da je možno preprečiti bodočo vojno brez da proletariatu strmgolavi imperialistično buržuazijo in zavzame oblast!

Le z bojem za strmgolavljenje imperializma in kapitalizma more biti zvezan resnični boj proti vojni nevarnosti! Vse drugo so prazne fraze, namenjene, da odvajajo delavce in kmete od prave poti, da jih uspravajo in s tem vržejo v nepravilnost.

Zato nobenih iluzij (samoprevarj!) Resničnost, kakršna je danes in kakršna nam prihaja naspoti, je treba gledati brez strahu v oči!

Imperialisti PRIPRAVLJAJO vojno pred očmi vseh nas. Oboroženi so in oborožujejo se z vsakim dnem bolj; v lasih so si med seboj in sicer s slehernim dnem bolj.

Nevarnost nove vojne je proketo resnična.

## KAJ MORE MEDNARODNI PROLETARIAT?

Odločilno vprašanje za imperialiste tiči v tem, da so za vodenje imperialistične vojne potrebne mase delavcev in kmetov. Tako kot brez delavcev in kmetov, brez njihovega dela ne bi na svetu nič obstajalo, tako tudi brez njih ni mogoča vojna.

Zato hoče imperializem streti moč zavednega proletariata, zato hoče uničiti Sovjetsko Unijo, zato uničiti proletarsko avantgardo. Zato da bi se mu posrečilo mase delavcev in kmetov pognati v klavnico za svoje profite in imperialistične račune.

Vse zavisi od razrednozavednega proletariata, od tega, v koliko je on na jasnem glede svojih nalog v boju proti vojni nevarnosti in proti vojni ter od tega, v koliko je on v stanju, da iztrga mase delavcev in kmetov izpod vpliva imperializma.

Se je celemu človeštvu in zlasti delavskemu razredu v spominu leto 1914 in prvo svetovno klanje z vsem, kar je nosilo s seboj štiri leta in z vsem, kar je prineslo . . . Spomin na svetovno vojno je velik in neizbrisen nauk delavcem in kmetom. Ruska revolucija je prodira fronto imperializma in osvobodila prvih stidesetdeset milijonov ljudi iz okov imperializma. Kolonialni potlačeni narodi so se začeli probujati in dvigati iz spanja ter srestati okove imperializma s svojih pleč. Obstaja resnična internacionala. Ko se ponovi leto 1914, mednarodni proletariatu kljub svojim v primeri z močmi kapitalizma in imperializma malim silam, ne more več stati zopet tako nebojčen kot je stal leta 1914. Imperializem se bo zanašal na svoj mogočni aparat laži, hinavstva, sugestije (uplavljanja) in nasilja.

Zato ravno je temeljna naloga zavednega proletariata boj proti vojni nevarnosti, boj proti vojni! Vojna vojni!

Enotnost v duhu, v mišljenju, v hotenju in delovanju, le to je resnična enotnost. Enotnost v frazi je samoprevara ali prevara.

Ali moremo biti enotni z onimi, ki niso nič drugega, kot socialistično oblični reševalci kapitalističnih izkoriščalcev?

Ali se moremo, smemo z njimi združevati, ne da bi postali sokrivci njihovih naklepov?

Enotnost z njimi bi bila poguba za proletariatu, izdajstvo socializma, internacionala. Njim velja ne enotnost, temveč boj.

Karl Liebknecht (1918).

## Poravnajte naročnino!

javil njegov sodrug Scheidemann kot priča sledeče:

»Če bi mi (t. j. predsedstvo socialdemokracije) takrat ne vstopili v štrajkovni odbor, potem bi najbrže to sodišče danes ne moglo soditi, in potem bi vojna po mojem trdnem prepričanju bila končana že v januarju leta 1918.«

In se:

»Če bi mi takrat ne vstopili v štrajkovni odbor, potem bi nas »Deutsche Zeitung« danes sploh ne mogla psovati, kajti prišla bi čeka, ki bi ta časopis pokončala in mene najbrže obesila.«

Leta 1925 pa je Scheidemann tožil drugega takega obrekovalca in na procesu izjavil:

»Če bi Ebert, Landsberg in jaz ne vzdražali, potem bi sedeli danes Liebknecht in njegovi ruski prijatelji v Berlinu, in Nemčija bi bila provinca boljševiške Rusije. Socialdemokracija ni revolucije niti pripravljala, niti hotela, temveč . . .«

Na ta proces pa je poklical za pričo tudi prijatelja Noske-ja, ki je tam izjavil:

»Nemška socialna demokracija ni nikdar imela drugega cilja, nego da odvrne poraz v vojni od nemškega ljudstva, da polomimo obvaranje enotnost države in ko je grozila boljševizacija, da odbije notranji kaos. TAKO DALEČ SMO PRISLI, DA MORAM TUDI V SODNI DVORANI OPOMINJATI NA TO, DA SO ČETE, KI SO UKORAKALE 1. MAJA 1919 V MÜNCHEN, PRICILE KORAKATI NA MOJ UKAZ.

## 1. Maj 1919 v Münchenu.

(Iz romana nemškega meščanskega pisatelja in slikarja V. M. Graf-a »Ujetniki smo.«)

Ves München je bil zbeگان, ves München je vztrepetal. Šrapneli so živžgali, topovi grmili,

# Klara Cetkin, voditeljica mednarodnega proletarskega ženskega gibanja.

Klara Cetkin, slavna nemška sodružica, ki je bila že v II. internacionali do svetovne vojne voditeljica proletarskega ženskega gibanja, je lansko leto poletje dosegla sedemdeset let svojega življenja. Ker takrat »Enotnost« vsled prejemnega obsega ni bila v stanju oddržati se v imenu slovenskega proletariata tje obletnici, objavila je kratek obris življenja in dela te velike proletarske bojevnice.

Uredništvo.

V danes 70letni bojevnici Klari Cetkin je združena petdesetletna zgodovina evropskega — ne samo nemškega — proletarskega gibanja, predvsem pa ves razvoj proletarskega ženskega gibanja. Kot mlado učiteljico, izšlo iz meščanske rodbine, jo je v sedemdesetih letih osvobodila ideja socializma, v kateri je njen živi duh našel notranjo zadovoljitev. Vendar oni ni ostala pri sanjarjenju o socializmu, temveč se je v stremeljenju, da tej ideji posveti vse svoje življenje, poglobila v študij proletarskega gibanja. Takrat (leta 1878) je nemška buržuazija s »Sozialistengesetz-om« postavila revolucionarno socialdemokracijo izven zakona in Klara je pretrgala vse vezi z meščanstvom ter odšla v Švico (za svojim možem, ruskim revolucionarjem, ki je bil izgnan), kjer je sodelovala pri izdajanju socialdemokratske ilegalne literature in pri njenem razširjanju v Nemčiji. Nato je odšla v Pariz, kjer se je proletarsko gibanje ponovno začelo dvigati iz težkega poraza Pariške Komune. Uživala se je v francosko delavsko gibanje, ki ji je dalo še svez utis Komune in sodelovala je v borbi za marksistično politiko proletariata v francoski meščanski republiki proti raznim protimarksističnim sektam. Tu je prišla v zvezo tudi z ruskimi revolucionarji-emigranti, prišla v dotik s problemi bližajoče se ruske revolucije. Sodelovala je pri ustanovitvi II. internacionala leta 1889.

Po padcu »Sozialistengesetz« (po 12 letih leta 1890) se je vrnila v Nemčijo, s širokim internacionalnim ozorjem in z globokim pojmovanjem marksizma, zaostrenim v bojih raznih struj takratnega francoskega in ruskega socialističnega gibanja. Po Erfurtskem kongresu nemške socialdemokracije (leta 1891) je prevzela izdajanje in urejanje ženskega lista »Enakost« (Gleichheit, Zeitschrift für die Interessen der Arbeiterinnen) in ustvarila iz njega mogočno glasilo, ki je dajalo smer mednarodnemu proletarskemu ženskem gibanju.

Glavno delo njenega življenja je ustvaritev teoretične podlage tega gibanja in njegova internacionalna organizacija. »Enakost« ni bila ženski delavski časopis v površnem smislu te besede. Vršila je globoko teoretično in vzgojno nalogo na polju gibanja ženskega proletariata, raziskovala položaj delavke in proletarske žene in kazala na njene naloge v razrednem boju. Vezala je neposredne interese delavk s splošnimi političnimi vprašanji, napram katerim je vvaževala vedno odločno marksistično stališče in vršila stalen boj proti narsčajočemu oportunizmu v vrstah socialdemokracije.

Temeljno stališče Klare Cetkin je bilo: Osvoboditev delovne žene iz njenega posebnega težkega položaja v kapitalistični družbi se more uresničiti le z bojem najširših mas proletark samih v ozki zvezi z razrednim bojem proletariata proti kapitalizmu, za njegovo zrušenje. V današnjem delavskem gibanju je to stališče že splošno priznano, takrat pa je bilo treba vprašanje osvoboditve delovne žene šele iztrgati iz spon meščanskega feminizma. Da se je to zgodilo tako uspešno ne le v Nemčiji, temveč v mednarodnem merilu, je ravno zaslug vztrajnega dela in boja Klare Cetkin. Da navedemo en odstavek iz nekega njenega članka iz leta 1895:

»Proletarka ne more svojih najvišjih idealov doseči z gibanjem za enakopravnost ženskega spola, rešitev ji prinaša le boj za osvoboditev dela. Kajti okolnost, da je ženska, ne odloča v prvi vrsti o njenem življenjskem položaju. Odločilno za njeno blagostanje in bedo je, da pripada proletariatu in mora svojo delovno silo prodajati kapitalistu. Ne njen spol, temveč njen razredni položaj jo izroča bedi in suženstvu. Iz tega izhaja, da se da ustvariti možnost za njen prost razmah le z ukinitvijo razrednih naspotstev med bogatimi in revnimi, med kapitalisti in delavci. V današnji družbi ne more postati proletarka svobodna, v njej bo vedno nosila verige suženstva.«

Ženska socialistična konferenca v Kopenhagenu (leta 1910) je na predlog Klare Cetkin ustanovila mednarodni ženski dan kot dan demokracije proletark vseh dežel za zahteve razrednega boja, posebej ženskega dela proletariata.

Klara Cetkin je stala vedno neomajno na marksističnem stališču in se borila že pred vojno na levem krilu II. internacionala in nemške socialdemokracije proti oportunizmu.

Ob sramotnem izdajstvu 4. avgusta 1914, ko je nemška socialdemokracija glasovala za vojno, je skupno z Rožo Luxemburgovo, Francmom Meh-

ringom in Karlom Liebknechtom dvignila krik proti temu izdajstvu. Socialpatriotje so ji odvzeli uredništvo lista »Enakost«, ki je bil del 25 let njenega življenja. Brez prestanka je vodila Klara takoj od izbruha svetovne vojne protivojno akcijo in skupno z revolucionarnimi socialistinjami drugih držav sklicala v letu 1915 v Švico mednarodno žensko socialistično konferenco v Bernu. Ta konferenca, prva po razbitju II. internacionala, se je sestala pod največjimi težkocami s strani policije in vojaških oblasti ter socialpatriotskih strank in je kot prva mednarodna konferenca zopet dvignila iz blata prapor mednarodnega revolucionarnega socializma in pogumno klicala v boj proti socialpatriotom vseh dežel, ki so postali psi-čuvajci imperialistov. Po vrnitvi iz bernske konference v Nemčijo, je bila aretirana in obtožena veleizdaje, toda oproščena.

Pol stoletja je bila v službi revolucionarnega proletariata in predstavila živo utelotenje revolucionarnih tradicij nemškega in mednarodnega proletariata. Leta 1889 je stala v Parizu ob zibelki II. internacionala, v njej je stala neomajno na re-

volucionarni levici in se borila proti popačevalcem marksizma in leta 1919 je bila med ustanovitelji Kominterne. Od tedaj je stala članica njenega izvršnega odbora. Kljub svoji visoki starosti dela neutrudno, piše naprej in kliče proletariatu vsega sveta na bojno pot, zlasti pa proletarke, da se uvrste v proletarsko fronto.

Naj bi videla še večje sadove svojega 50letnega dela in boja v še večjem razmahu proletarskega boja in v še večjih njegovih uspehih — to ji želi tudi slovenski proletariatu.

»Noben narisan, enkrat za vselej veljaven načrt, noben nezmožljiv voditelj ne kaže proletariatu poti, po kateri mora hoditi. Zgodovinsko izkustvo je njegov edini učitelj, njegova trnjeva pot samosvoboditve je tlakovana ne le z nelazernim trpljenjem, temveč tudi z neštetiimi zmotami. Cilj njegove hoje, njegovo osvobodjenje zavisi od tega, ali se proletariatu zna učiti iz lastnih zmot. Samokritika, brezobzirna, neumljena, do dna stvari prodirajoča samokritika je življenjski zrak in življenjska svetloba proletarskega gibanja.«

Roza Luxemburg.

# Slava žrtvam Zaloške ceste!

V nedeljo je ljubljanski proletariatu na poziv dekalistov bil osmič na grobovih 14 žrtev Zaloške ceste. Delavci in delavke so se kljub slabemu vremenu v velikem številu odzvali pozivu dekalistov in prišli na pokopališče, kamor so iz Delavskega doma delavci prinesli tudi več zelenih in trnjevih venecov z rdečimi trakovi. Na dveh grobovih so trnjevi veneci bili okrašeni z znakom srpa in kladiva in na rdečih trakovih je bil napis: »Žrtvam reakcije — komunistična stranka Jugoslavije, sekcija Komunistične Internacionala.« — Brez policije tudi letos ni šlo. Odrede oboroženih, uniformiranih policajev so skrili v poslopje uprave pokopališča, politični in kriminalni detektivji pa so križarili po pokopališču in se pomešali med delavce, da bi kaj tujeli na ušesa. Pa delavstvo je takih »prijateljev« že navajeno in že zna paziti in izogibati se provokacijam.

Na grobu ene padlih žrtev, ki ležijo raztresene po vsem pokopališču (takratni klerikalni režim svojim žrtvam ni prvočisti niti skupnega groba) so zapeli pevci in s. Hlebec je spregovoril:

Osmič smo se zbrali na teh grobovih, ne samo da damo čast spominu padlih sodrugov, temveč da ponovno dokumentiramo pripravljenost in odločno voljo proletarskega razreda, da kljub vsemu nadaljuje boj, ki je zahteval tudi teh 14 žrtev. — Na grobovih žrtev razrednega boja smo, na grobovih izkoriščanih in zatiranih, ki so bili postreljeni, ker so zahtevali več kruha in več svobode. Grobovi teh 14 žrtev niso grobovi premaganih, teh borcev, ki tu počivajo žal ni več med nami, visoko pa se še vije rdeča bojna zastava, pod katero so se tudi oni borili. Na Zaloški cesti je buržuazija s prelito krvjo 14 postreljenih in 40 ranjenih dobila bitko, ne pa vojne. Vojna in boj med proletariatom in kapitalizmom traja dalje in zahteva še nadaljnjih žrtev. Po Zaloški cesti so padle prvonojmske žrtve v Trbovljah in padel je v Glavnjaci s. Vlado, Franjo Vučič, ki je pred petimi leti bil še z nami na tem mestu. Ta boj je internacionalen, po vsem svetu se bje. Na tisoče je Zaloških cest po svetu, v Nemčiji in na Kitajskem, v Italiji in Ameriki, v afriških kolonijah in v Franciji so boji, so žrtve, so Zaloške ceste, povsod so puške in strojnice, tudi topove in pline že uporablja buržuazija proti proletariatu.

Teh 14 žrtev Zaloške ceste in tisoči in tisoči, ki so padli po drugih bojiščih razrednega boja, niso padli zaman. Kri padlih, invalidi, ki so ostali brez rok in nog, žene padlih, ki so ostale brez moža in pogled na sirote žrtev razrednega boja, odpirajo oči nezavednim, kličejo v boj zaspane in pasivne in podžigajo malodušne. Ni boja brez žrtev, ni zmage brez boja in kakor ni rešila carizem niti črna niti bela reakcija, tako se tudi ne bo rešil

kapitalizem. Šele po velikanskih žrtvah so dosegli ruski delavci in kmetje svojo oblast, njihove žrtve niso zaman padle in tudi žrtve Zaloške ceste ne bodo ostale brez sadu.

Kdor ima oči, ta vidi. Za kruh so demonstrirali, pa so dobili svinčenke na Zaloški cesti, pred fašisti so se branili, pa so dobili krogle 1. junija v Trbovljah. Za Zaloško cesto je odgovorna klerikalna, za 1. junij demokratska stranka, obe se poslužujeta istih in enakih sredstev boja proti proletariatu, obe se naslanjata na silo in nasilje. Tega se moramo zavedati in odpirati oči še onim proletarcem, ki so v nasprotnem taboru pri buržuaziji. Pridobiti moramo te zapelane proletrce za našo proletarsko fronto, za boj proti buržuaziji, demokratski in klerikalni, za boj proti kapitalizmu in za uresničenje klica: Delu čast in oblast!

Oblastni poslanec s. Čanžek Andrej se je v svojih besedah v imenu mariborskega proletariata priključil manifestaciji, poudarjajoč težke udarce, ki so sledili krvavi Zaloški cesti.

Na grobu 4letne deklice Hočevarjeve, ki je bila ustreljena na Zaloški cesti v naročju svojega očeta, sta govorila za omladino s. Gorenc Matija, ki je pokazal, da se buržuazija niti ne plaši streljati na nedolžne otroke. s. Pavla Kastrinova, pa je kot žena in mati povedala, da Zandarji niso ubili samo 4letne deklice, temveč tudi očeta in mater, ki sta vsled tuge in žalosti za ustreljeno hčerko, rekmalu sledila 4letni žrtvi na pokopališče. — Z veneci in šopki so delavci in delavke otroci pokrili grob te najmlajše žrtve kapitalistične reakcije in ko so odšli pevci, so se delavci razhajali.

Poslušal sem pogovore ljudi in slišal sem starih človeka, ki je pripovedoval svojemu tovarišu: Jaz dekalistom pomagam, kolikor morem. Če ne bom sam dočkal tega, kar oni hočejo, bodo pa moji otroci. Tega pa kapitalisti ne bodo preprečili, ker za to se dela po vsem svetu. Policaji tega ne bodo zadržali. Bo še enkrat lepše na svetu, to vem. — Zakaj pa naše godbe ni tukaj, je vpraševal nek železničar. — So sli raje na izlet s socialisti, je odgovarjal drugi.

## KAKO SO SOCIALISTIČNI VODITELJI PROSLAVILI 24. APRIL.

Pri »Lloyd« v salonu, pri firkljčkih in litrih, so se v soboto zvečer birokrate ljubljanske SSJ spominjali Zaloške ceste. Bilo je zelo letno . . . V nedeljo pa, ko so delavci, tudi socialisti, šli na pokopališče, se je birokracija SSJ z godbo in vozovi pomikala po Dunajski cesti na izlet v Gamelje, kjer imajo dobre klobase in sijano kapljico. Ponoči se je ena skupina izletnikov vračala, s svojo himno: »Prej pa ne gremo dam, da se bo delal dan . . .«



LJUBLJANSKI PROLETARIAT NA GROBU ENE IZMED 14 PADLIH ŽRTEV ZALOŠKE CESTE 22. APRILA 1928.

## Iz močvirja nemškega socialpatriotizma.

Kako so pred 9 leti nemški socialpatriotje oskranili 1. maj s pretlivanjem krvi proletariata v Münchenu na Bavarskem.

»Tej periodi (leta 1919) je utisnil svoj pečat Noske, ta podivjani podoficer in Spis-purger. Ni potrebno, da naštevamo vsa sramotna dejanja proti delavskemu razredu, ki so krita z imenom tega moža. Dovolj je, da povemo, da so mu njegovi ministrski kolegi, da mu je vodstvo socialdemokratske stranke Nemčije in končno tudi cela stranka dovolj pogosto izrekla zaupanje in s tem pred zgodovino prevzela polno odgovornost za zloglasno Noske-politiko . . .«

»Pod najvišjim poveljstvom Noske-ja so se zbrale bele garde iz vse Nemčije, da podvzamejo generalni napad na sovjetski München. Z vsemi sredstvi moderne vojne umetnosti, pa tudi z vso njeno grozotnostjo in z vsem njenim barbarstvom je bila strmgolavljena sovjetska oblast, tisoč delavcev so bili masakrirani, Landauer, Levin in drugi izmed najboljnih revolucionarnega proletariata so bili pomorjeni . . .«

(Oba citata iz knjige današnjega socialpatriota Evgena Pragerja: Zgodovina neodvisne socialdemokratske stranke Nemčije [USPD], ki je izšla leta 1921 v Berlinu.)

Leta 1924 je obdržal neki nemški nacionalist v časopisu »Deutsche Zeitung« socialdemokrata in takratnega predsednika nemške republike Eberta, da je kot član predsedstva nemške socialdemokratske stranke v januarju leta 1918 podpisal štrajk v municijskih tovarnah in je torej skrivno porazil Nemčijo v svetovni vojni, Ebert je tožil tega obrekovalca in na procesu je iz-

javil njegov sodrug Scheidemann kot priča sledeče:

»Če bi mi (t. j. predsedstvo socialdemokracije) takrat ne vstopili v štrajkovni odbor, potem bi najbrže to sodišče danes ne moglo soditi, in potem bi vojna po mojem trdnem prepričanju bila končana že v januarju leta 1918.«

In se:

»Če bi mi takrat ne vstopili v štrajkovni odbor, potem bi nas »Deutsche Zeitung« danes sploh ne mogla psovati, kajti prišla bi čeka, ki bi ta časopis pokončala in mene najbrže obesila.«

Leta 1925 pa je Scheidemann tožil drugega takega obrekovalca in na procesu izjavil:

»Če bi Ebert, Landsberg in jaz ne vzdražali, potem bi sedeli danes Liebknecht in njegovi ruski prijatelji v Berlinu, in Nemčija bi bila provinca boljševiške Rusije. Socialdemokracija ni revolucije niti pripravljala, niti hotela, temveč . . .«

Na ta proces pa je poklical za pričo tudi prijatelja Noske-ja, ki je tam izjavil:

»Nemška socialna demokracija ni nikdar imela drugega cilja, nego da odvrne poraz v vojni od nemškega ljudstva, da polomimo obvaranje enotnost države in ko je grozila boljševizacija, da odbije notranji kaos. TAKO DALEČ SMO PRISLI, DA MORAM TUDI V SODNI DVORANI OPOMINJATI NA TO, DA SO ČETE, KI SO UKORAKALE 1. MAJA 1919 V MÜNCHEN, PRICILE KORAKATI NA MOJ UKAZ.

1. Maj 1919 v Münchenu.

(Iz romana nemškega meščanskega pisatelja in slikarja V. M. Graf-a »Ujetniki smo.«)

Ves München je bil zbeگان, ves München je vztrepetal. Šrapneli so živžgali, topovi grmili,

strojnice ropotale, oklopni avtomobili bljuvali ogenj, ogli hiš so se s trušcom podirali, brez pomoči in obupani so se zaganjali ljudje na cesto, jokali in stekali, preklinjali in kričali, resnična vojna je tulila v zraku.

»Moritev talcev v Luitpoldovi gimnaziji!« je prav vznemelo od ušes do ušes. Delavci so postrelili one aretirance in dva ujeta vladna vojaka.

# Za konsolidacijo delavskega gibanja.

## Položaj strokovnega gibanja in naše naloge.

Strokovno gibanje v Sloveniji se nahaja od takozvanega »strokovnega zedinjenja« sem v težki in zamotan krizi. »Strokovno zedinjenje« so izvedli leta 1925/1926 likvidatorji z reformisti na podlagi reformizma amsterdamske internacionale z ostjo proti našemu revolucionarnemu proletarskem gibanju. Izvedli so ga tako, da so pomagali IZIGRATI strokovno zedinjenje v vsej državi. Obnem so od njega že v naprej izključili socialdemokrate-bernotovce. Kakorhitro so zagrabili v svoje roke vodstvo in ves aparat »zedinjenih« strokovnih organizacij in dobili večino v delavski zbornici, so se poživljali na resnično strokovno enotnost in začeli z dušenjem proletarske demokracije in svobode kritike ter z izključevanjem dokazovati delavstvu, da najoče resnično enotnega razrednega strokovnega gibanja.

V samem načinu in izvedbi takozvanega »strokovnega zedinjenja« je izvor krize strokovnega gibanja. To krizo so reformisti s svojo strokovno politiko, katere bistvo je, da so naslonili strokovne organizacije na delavsko ZBORNIKO namesto na delavske MASE, čeli dve leti poglabljali in zamotavali, tako dolgo, da so se končno sami zamotali vanjo in kot reformisti ne najdejo izhoda iz nje. V tem je pomen in smisel dogodkov po zadnji konferenci Strokovne komisije.

Najbolj pereče vprašanje sedanje faze delavskega gibanja je postalo vprašanje: KJE JE IZHOD IZ KRIZE STROKOVNEGA GIBANJA? Na to vprašanje hočemo v sledečem dati odgovor.

### DOSEDANJA STROKOVNA POLITIKA DEKALISTOV.

Mi dekalisti smo ves čas od strokovnega zedinjenja sem splošno in na konkretnih primerih opozarjali delavstvo, da politika reformistične birokracije UPROPAŠČA strokovno gibanje in s tem uničuje proletarske pozicije v boju proti vedno lušči ofenzivi kapitala. Naša dekalistična strokovna politika je imela za cilj enotne in močne strokovne organizacije, ki bi bile sposobne dati odločen odpor ofenzivi kapitala. Zato ravno smo morali kazati v pravi luči in pobijati razbijsko in protidelavsko politiko reformistov, ki je poglabljala krizo strokovnega gibanja.

To naše stališče je bilo v tej dobi s strani delavstva različno razumevano, v precejšnji meri tudi napačno ocenjeno. IZGLEDALE JE MNOGIM KOT DA KRIZI STROKOVNEGA GIBANJA ODGOVARJA KRIZA STROKOVNE POLITIKE DEKALISTOV, TO DA dekalisti ne zavzemajo pravega stališča.

Vzrok temu tiči ravno v zamotanosti krize strokovnega gibanja.

NA ENI STRANI se je pojavilo v delavstvu mišljenje, da delamo dekalisti napako v tem, ker ne pospejujemo propada strokovnih organizacij, ki so jih upropoščali socialpatriote sami. Socialpatriotom je bilo vseeno, če organizacije propadajo (Jeram, Vrankar, Arh, Krušič itd.), samo da so se obdržali na vodstvu! Imeli so od krize (propadanja) strokovnih organizacij trenutno korist, niso pa videli, da bodo s tem izpodkopali tudi svoje pozicije v strokovnem gibanju. Mi smo gledali naprej in smo videli ne samo dani trenutek, temveč tudi, kam vse to privede — zato smo vkljub temu razpoloženo mnogih dekalističnih delavcev vztrajali pri svoji pravilni politiki in pozivali primerno položaju na vstop v strok. organizacije. Če pa bi se iz strokovnega gibanja izolirali, bi nasledil socialpatriotski provokacijam in socialpatriote dejansko podpreli (tako kot je Bernot s svojo sektaske in razbijsko kratkovidno politiko socialpatriote podpiral, takrat ko je mislil, da jih najbolj ruši!).

NA DRUGI STRANI se je pojavilo med delavci nasprotno mišljenje, da delamo dekalisti napako v tem, ker ne damo v strokovnih organizacijah miru, to je ker politiko reformističnega vodstva kritiziramo, kar vodi do notranjih sporov, bojev itd. To razpoloženje so gojili z vso močjo socialpatriote, ki na našo stvarno kritiko niso nikoli stvarno odgovarjali, temveč le kričali, da jih »blatimo« in da »razdiramo«. Le s tem kričanjem so socialpatriote držali kolikor koli svoje pozicije v strokovnem gibanju. Delavci s takim mišljenjem se niso spoznali protidelavske politike reformističnih strokovničarjev, ki je uničevala in uničuje strokovno gibanje. In tem delavcem je bilo treba in je treba potrdljivo dokazovati upravičenost naše ostre, a stvarne kritike. Če bi sledili prvemu razpoloženju (v eni organizaciji, naj jih vzame vrage!) bi socialpatriotom je pomagali varati delavstvo, češ da so dekalisti razbijska!

Vztrajno smo se borili tako proti enemu kot proti drugemu razpoloženju. Nismo se prehiteli, temveč potrpežljivo pripravljali delavstvo na njegove naloge.

Po strokovni konferenci 5. febr. se je položaj začel v hitrem tempu razjasnjevati. Prej je bil položaj jasev že popolnoma v rudarskem strokovnem gibanju, kjer so uspeli socialpatriote Arh, Krušič

in V. Zvezko rudarjev docela uničiti in napraviti iz nje majhno socialpatriotsko sekto. To je ugotovila že zagorska rudarska konferenca 17. oktobra lani in postavila nalogo obnove rudarskega strokovnega gibanja. Tedaj začeta skupna akcija rudarjev dekalistov in socialdemokratov pa se ni premaknila naprej vsled odpora vodstva JSDS (Bernota). Po drugih strokah je položaj zopet drugačen kot pri rudarjih in iz drugačnega položaja sledijo za nas drugačne naloge. To bomo obrazložili v posebnih člankih o posameznih strokovnih organizacijah. Danes hočemo podati le

splošne smernice za izhod iz krize strokovnega gibanja.

**IZHOD IZ KRIZE JE MOGOČ EDINOLE PO POTI, KI SMO JO VES ČAS ZASTOPALI:**  
1. ZA OBNOVO STROKOVNEGA GIBANJA! ZA ENOTNE IN MOČNE STROKOVNE ORGANIZACIJE, KI BODO V STANJU, DA BRANJJO PROLETARCU NJEGOV KRUH!  
2. STROKOVNE ORGANIZACIJE NAJ BODO ODVISNE LE OD DELAVSKIH MAS, NE PA OD KAKRŠNIHOLI INSTITUCIJ ALI KLIK! V NJIH MORA VLADATI PROLETARSKA DEMOKRACIJA!

3. PROČ S RAZBIJSKO IN PROTI-DELAVSKO REFORMISTIČNO POLITIKO IZ STROKOVNIH ORGANIZACIJ, KI JE VRGLA STROKOVNO GIBANJE V TO TEŽKO KRIZO! PROČ S KRISTANOVŠČINO!

TE TRI OSNOVNE PARELE NAŠE STROKOVNE POLITIKE, KI SO BILE DOSEDAJ Z OZIROM NA POLOŽAJ V STROKOVNEM GIBANJU LE AGITACIJSKE PARELE, SO SE DNEŠNIM DNEVOM NA SPREMEMBO POLOŽAJA PO STROK. KONF. POSTALE AKCIJSKE PARELE!  
Na tej poti se danes združujejo ne samo dekalisti, temveč vsi oni zavedni delavci brez razlike, ki hočejo močno strokovno gibanje! KAJTI EDINO TA POT VODI IZ KRIZE!

**KAJ PREDLAGAJO SOCIALPATRIOTE IN KAJ BERNOT?**

Kaj na drugi strani priporočajo socialpatriote, ki so to krizo ustvarili? To so povedali že takoj po strok. konf. v »Delavski politiki« z dne 8. febr.: »Zato je treba prenehati z vsako toleranco, če drugače ne gre, se poslužiti skrajnih sredstev.« To se pravi: razbiti se to, kar je ostalo, predno nam od vzvamejo delavci vodstvo! Socialpatriote hočejo strokovno gibanje popolnoma uničiti, zato jim delavstvo ne bo sledilo. Tudi socialistični delavci jim ne morejo slediti!

Kaj na tretji strani priporoča Bernot? Prav za prav ničesar, kajti v »Napreju« ni nikoli čitali nobenega predloga glede strokovnega gibanja, temveč samo stalne demagoške fraze o »nepolitičnosti«, »nevtiralnosti« itd. obstoječih strok. organizacij.

»Napreji« je namreč dve leti od takozvanega »strokovnega zedinjenja« sem vodil stalno ultralevičarsko demagoško gonjo, češ, da dekalisti podpirajo socialpatriote, da »naganjamo delavce v kristanovske strokovne, gospodarske in kulturne organizacije« itd. (Kako ta očitek dokazuje predvsem nezumevanje položaja v strokovnem gibanju, smo že zgoraj razložili.) Da bi lažje vršil to gonjo, je Bernot demagoško (t. j. lažljivo) zmedel oba pojma politične nevtiralnosti in strankarske neodvisnosti — med katerima obstaja bistvena razlika — in je skušal stlačiti politično nevtiralnost nam v čevlje, ki smo se ves čas edini dosledno borili ZA RAZREDNO MARKSISTIČNO LINIJO VSEH DELAVSKIH IN DELAVSKO-KMEČKIH ORGANIZACIJ. Kakorhitro je pa zagorska rudarska konferenca postavila na dnevni red upostavitve nekristanovske in nevtiralne rudarske strokovne organizacije, se je Bernot brž razkričal in pokazal, DA JE SPLOH PROTI STROKOVNEMU GIBANJU in ne samo proti kristanovstvu in nevtiralnosti, kot je trobil prej. Proti strokovnemu gibanju pa je »socialdemokrat« Bernot le — iz finančnih razlogov, ker bi mu ono onemogočilo pobirati »strokovne prispevke« od svojih članov v skupno blagajno Skupnega doma v Čolnarski ulici!!! Tako je bil tudi Bernot v tej dobi neke vrste PARAZIT na krizi strokovnega gibanja! SEDAJ PA, KO JE TA KRIZA PRISLA DO VRHUNCA IN DO RAZJASNITVE TER SO SE ZBRALE PROLETARSKÉ SILE, KI BODO VSE STROKOVNO GIBANJE POSTAVILE NA ZDRAVO PODLAGO, nastopa tudi konec za Bernotovo parazitstvo tako kot za socialpatriotstvo. Zato kličemo vsem uvidelcem sodrugom socialdemokratom, da z vso odločnostjo na kongresu JSDS postavijo strokovno politiko na zdrav temelj v korist vsega proletariata!

Naloga dekalistov je, da zberejo ves razredno-zaveden proletariati Slovenijo pod parolo:

**ZA OBNOVO STROKOVNEGA GIBANJA.**

Iz vsega obrazloženega položaja strokovnega gibanja je jasno, da so reformisti-socialpatriote s svojim lastnim delom izpodkopali svojo dvoletno hegemonijo (vodstvo) v strokovnem pokretu in da očitno ne morejo najti izhoda, da je Bernot s svojo »fiančno« politiko v brezidejni zagati na strokov-

ni pomoči in DA SO Torej DEKALISTI EDINI FAKTOR, OBJEKTIVNO (STVARNO) POKLICAN IN SUBJEKTIVNO SPOSOBEN (KER IMAJO JASNO ZAVEST IN JASEN ČILJ), DA VZAME NAŠE DELO OBNOVITVE STROKOVNEGA POKRETA.

To jim narekujejo interesi delavskega gibanja Slovenije.

Predpogoji, da to nalogo res uspešno izvršijo, pa so:

1. da v vsem svojem delu ne izgubijo izpred oči cilja: Za enotne in močne strokovne organizacije, kajti le take organizacije morejo braniti interese delavstva!  
2. da vse svoje delo vrše v stalnem stiku z delavskimi masami, kajti za to gre, da se aktivizirajo delavske mase!

3. da zberejo okrog sebe za skupni cilj in za skupno delo tudi socialistične in socialdemokratske delavce, potom sodružnega prepričevanja in diskusije, kajti proletariati rabi enotne, t. j. skupne strokovne organizacije, v katerih ne bodo komandirali niti dekalisti, niti kdo drugi, temveč v kateri bo odločala večina delavstva!

4. da se popolnoma otresejo pasivnosti in vsi pristopijo k vztrajnemu podrobno delu med delavskimi masami, kajti brez vztrajnega podrobnega dela ni možno ustvariti močnega strokovnega gibanja!

Kot smo že omenili, bomo še v posebnih člankih razložili položaj v posameznih strokovnih organizacijah in začrtali v okviru teh splošnih smernic, ki jih podajamo danes, konkretne in praktične naloge.

Čas je dozorel, sodrug! Zato: NA DELO!

**REFORMISTIČNI BIROKRATJE POPOLNOMA RAZBILI STROKOVNO ORGANIZACIJO RUDARJEV V AMERIKI.**

Rudarji ustanovljajo novo Strokovno organizacijo.

Ameriška strok. zveza rudarjev je bila v rokah socialpatriotskih birokratov, ki jim je stal na čelu Lewis. Lansko leto so se vršili mnogi mezdni boji rudarjev in mnoge stavke. Birokratsko vodstvo strok. zveze je pomagalo prometovnim kapitalistom izgrajevati delavce poednih revirjev med seboj. Končno se je zedinilo s podjetniki na izdajalski platformi, da naj se četrtilijon rudarjev odpusti iz dela (kriza v rudarski industriji v blaženi Ameriki!) medtem ko so rudarji zahtevali, da se omeji delovni čas na 30 ur tedensko. Nad 100.000 rudarjev in poednih revirjih (Pensylvanija in Ohio) stavkajo že od 1. aprila 1927, a vodstvo strok. zveze jih je desavuiralo in nastopilo skupno s kapitalisti proti njim.

To izdajniško početje je birokracija spremljala z izključevanjem opozicijskih delavcev iz strok. organizacije. Posledica je bila, da je 200.000 članov izstopilo iz organizacije in da je ostal organiziran le še neznamen del rudarjev.

Revolucionarni rudarji so najprej izdali parolo »Resimo enotnost strokovne organizacije!« in sklicali po vseh revirjih konferenco v ta namen. Konference niso zapustile nobenega sledu in stara zveza ameriških rudarjev je očitno razpadla še naprej.

Sedaj so revol. rudarji, upoštevajoč položaj, ki so ga ustvarili izdajalski birokrati, sklicali državno konferenco odborov »Rešite strok. org. rudarjev«, ki se je otvorila 1. aprila v New-Yorku ob prisotnosti 1125 delegatov. Za nalogo te konference se smatra, da ugotovi nemožnost reševanja stare razbite rudarske strokovne zveze in da pristopi k ustanovitvi nove, razredne in proletarsko-demokratske strok. organizacije ameriških sužnjev črnega dijamenta.

## Skrb za delavsko-mater v Rusiji.

Kakšen je položaj delavstva v Rusiji, nam kaže najbolj jasno skrb za delavsko-mater.

Da se varuje zdravje delavske-mater in njene otroka, dobi delavka dopust, ki traja osem tednov pred in osem tednov po rojstvu otroka. Med tem časom ne obdrži samo svojega mesta, ampak prejema tudi polni zaslužek. V slučaju, da se mati po 2 mesecih uzakonjenega dopusta še ni opomogla, je upravičena, po predložitvi zdravniškega sročevala, se poslužiti nadaljnega osem-tedenskega dopusta. Ta porodniški dopust se pa nikakor ne sme upoštevati v dopustu, ki ji pripada vsako leto. Žene, ki so nameščene v pisarnah, dobe dopust šestih tednov pred in šestih tednov po rojstvu otroka. Nekatere teh imajo tudi osem-tedenski dopust, to so predvsem one, ki so zaposlene ponoči, kakor telefonistke, telegrafistke, bolniške strežnice, babice, zdravnice itd. Inspektor dela je polnomočen, da na prošnjo matere, ali pa tudi sam, odkáže noseči materi lažje delo. Sčitajo pa se, noseče matere tudi v drugih ozirih, in smejo biti odpuščene te le v izjemnih slučajih in le, ako se izvrši odpustitev s privolenjem inspektorja dela. V slučaju, da se delavstvo reducira, se morajo noseče delavke, ki nimajo nikogar, da bi jih vzdrževal, ter imajo poleg tega še mladoletne otroke, odpustiti šele v zadnji vrsti. Če se odpusti taka delavka, se ne sme nikakor vrčeti iz stanovanja in njeni otroci imajo pravico ostati v dečjem domu, otroškem vrtcu ali domu dotične tovarne, kjer je

bila zaposlena mati, tako dolgo, da dobi delavka drugo mesto.

Noseča mati dobi ob nastopu dopusta od socialnega zavarovalnega fonda izplačan zaslužek za ves čas dopusta. Ko je otrok rojen, se izplača materi ali ženi zavarovalnega delavca posebna podpora za nabavo perila otroku in tekem 9 mesecev gotova vsota (približno četrtina povprečnega mesečnega zaslužka) za dojenje otroka. Ako rodi mati dvojčke, so ti prejemki dvojni.

Brezposelne žene in žene brezposelnih delavcev dobe poleg brezposelne podpore iste prejemke.

Sovijski zakoni vzpodbujajo delavke-matere, da same doje svoje otroke in v to svrhu dobi doječa delavka vsake 3 in pol ure za dojenje pol ure odmora. Doječa delavka dela torej 7 ur za plačanih 8 ur.

V mnogih tovarnah, kakor tudi v mnogih zdravstvenih in drugih institucijah, se nahajajo po-

dobni domovi za dojenčke in otroke delavk, ki so zaposlene v tovarni. Kjer ni takih domov, zahteva zakon, da so delavkam na razpolago zdrave sobe, popolnoma ločene od tovarne, kjer morejo v času odmora hraniti dojenčke.

Delavstvo vsake večje tovarne voli odbor za socialno skrb, ki je v tesni zvezi z zdravstvenim komisariatom. Iz srede tega odbora se izvli upravni svet, ki skrbi, da izpolnjuje vsa navodila zdravstvenega komisariata, ki se tičejo matere in otroka. Ta odbor organizira tudi predavanja in skrbi za razširjevanje knjig o varstvu matere in otroka.

Nadalje je naloga tega odbora, da skrbi, da vsako delavko oskrbuje zdravnica ali pa izprašana babica. Stanovanje noseče žene se preišče in ako se dožene, da nima potrebne opreme, se prenese v materini dom.

In pri nas?

## Rudarji in II. skupina.

**GLAVNI ODBOR II. SKUPINE RUDARSKÉ ZADRUGE SKLENIL SKLICANJE IZREDNEGA OBČNEGA ZBORA.**

Zahteva rudarjev po izrednem občnem zboru II. skupine je zmagala. Na seji glavnega odbora II. skupine, ki se je vršila 11. aprila t. l. v Trbovljah, je bilo na predlog s. Skrinjarja sklenjeno s tremi glasovi proti dvema socialdemokratskima, da se skliče izredni občni zbor v svrhu ponovne razprave o proračunu. Socialdemokrat Pucelj je protestiral proti sprejetju tega sklepa in odločno zahteval, da ostanjejo v veljavi vsi sklepi občnega zbora z dne 4. marca t. l.

Torej socialdemokratski zaupniki rudarjev se poživljajo na voljo rudarjev, oni še vedno nečesto razumeti, da je zaupnik dolžan delati v sporazumu z rudarji ves čas svoje zaupniške dobe. To zahteva od zaupnikov ne samo načelo proletarske demokracije, ampak tudi čut odgovornosti, ki ga mora vsak pošten zaupnik imeti napram rudarjem! — Ali ne vidijo, v kakšen propad lezejo?

Določitev dneva in dnevnega reda izrednega občnega zbora je glavni odbor prepustil načelniku II. skupine. Z ozirom na stališče socialdemokratov, ki še danes nečesto priznati, da je bila tajna priprava predlogov za prejšnji občni zbor napačna in škodljiva, je bilo s tem po našem mnenju dano načelniku, ki je član JSDS, preveliko polnomočje. Odvisno je sedaj od njega, ali bo to polnomočje zlorabil, ali pa ga izvedel tako, kot zahteva čut odgovornosti napram rudarjem in proletarski demokraciji. Naloga ostalih članov glavnega odbora in vseh zaupnikov je, da pazijo na sledeče:

1. da bodo pred izrednim občnim zborom zaupniki prediskutirali vse predloge z rudarji in sestankih in shodih po revirjih in obratih;

2. da bo na občnem zboru dana možnost temeljite diskusije o eventualno nasprotujočih si predlogih in mišljenjih in

3. da bo občni zbor sprejel zrele predloge, ki odgovarjajo volji in spoznanju večine rudarjev.

### DOPIS IZ VELENJA.

Vloga socialpatriotov pri akciji II. rud. skupine.

V 15. številki »Enotnosti« je bila vloga socialpatriotov zelo dobro in natančno orisana. In da si bodo rudarji v revirjih in posebej še v Velenju, na jasnem, je treba, da se še nekatere kretne socialpatriotov razkrijejo.

Cobal in Uratnik (predsednik in tajnik D. Z.) sta apelirala na glavni odbor II. skupine, da naj ta svoji načrt samopomoči le čimprej udeleži v poskibi, da ga oblast čimprej potrdi, ker je to nekaj zelo pametnega. (Namreč zanje je to pametno.) Na drugi strani pa ste videli Valenčaka, kako je protestiral proti sklepu občnega zbora. In Zalesnik je na vso moč trdil, da se mora II. skupina likvidirati itd. Če si jima povelja, da je D. Z. s pomočjo juristov dogmala, da likvidacija ni mogoča, dokler obstoja stari rudarski zakon, sta to enostavno preslišala in gonila sta naprej staro lajno o likvidaciji. Valenčak je sestavljal protestne

resolucije in jih nosil v obratno pisarno itd. V revirju je izgledalo, kakor da so socialpatrioti res proti povšanju prispevkov, v Ljubljani pa so ravno socialisti branili sklepe občnega zbora. Pa obrnimo spomin nazaj na občni zbor II. skupine v Trbovljah.

To, česar bernotovci danes še ne razumejo, to mi je popolnoma očitno. Socialpatriotski voditelji so bili za to, da se uveljavijo predlogi bernotovcev — v revirjih pa so se socialpatriotski funkcionarji hitro poslužili razpoloženja delavstva in agitrali proti, računajoč takole: »Sklepe občnega zbora bo rudarska oblast itak potrdila, delavstvo pa bo na zaupnike jezno in to jezo bomo mi še povečali, in ko bodo volitve, pa bomo dobili absolutno večino v roke mi. In zopet bomo imeli eno prisilno organizacijo več v rokah, katere pa potem ne bomo več izpustili.« Da, dragi rudarji, tako stvar v resnici stoji. Bernotovci tega ne vidijo, ker drugače bi Martinšek ne govoril, da, kadar se gre proti njim, smo dekalisti in patrioti vedno enotni. Enotni pa ste pri celih stvari le vi — namreč bernotovci in patrioti. Vsi ste za prisilno organizacijo — le s to razliko, da vi bernotovci nastopate odkrito, socialpatriote pa prikrito — pod krinko likvidacije, s katero farbate po revirjih.

Z gotovostjo so računali gospodje socialpatriote, da bodo lonce, ki ga je pristavil k ognjišču Bernot, okupirali in sami snedli vse. A zmogli so se, kakor se je zmogli tudi Bernot, ki je pisal, da so bili ugnani v »kozji rog«. Da, da, Bernot, sedaj vidiš, kaj je že vse v tem »kozjem rogu«? Cel občni zbor je že notri padel in v Velenju trije vsi zaupniki, da od drugod niti ne govorim — in vendar si ni konca. In če bo pri izrednem občnem zboru spet kaj kramarjev in krošnjarjev v templu, bo prišel kristus z bičem in bo vse pretepel in pogol zopet v tisti »kozji rog«, v katerem pa bo grozno smrdelo, zaradi česar mu bo celokupno delavstvo obrnilo hrbet.

**Dekalisti.**

➤ Kočevje. 15. aprila so nam delegati poročali o občnem zboru II. skupine v Trbovljah. Delavstvo je proti takim odtelgajem, kakor jih je sklenil občni zbor, ker nima denarja za razne fondе. Tudi o potrebi strokovne organizacije se je govorilo, ker zadnjič ko so ustavili obrat, so vsi videli, da brez naše organizacije ne gre. Zato gledamo, kaj bodo naredili v glavnih krajih v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku, da se jim priključimo. Z Arhi, Krušiči in ljubljanskimi voditelji nečemo. Klerikali kričijo in se pripravljajo na volitve. Pravijo, da so oni doslej, da se zopet dela. Pa kdo jim bo verjel. Če bi nam res dobro želeli, bi ne dopustili, da se z nami tako dela, saj so na vladi.

➤ Velenje. Videl sem pismo Rudarskega glavarstva, da so sklepi občnega zbora od 4. marca razveljavljeni. V tem pismu tudi stoji, da morajo tam, kjer delavstvo del zaupnikom nezaupnico, ti odstopti in dati svoje funkcije namestnikom. Zaupnik JSDS mi je tožil: Zakaj ste to naredili v »Enotnosti«, sedaj nam niti najzavrednejši člani ne plačajo več progresivnega prispevka. Samo eden je plačal, drugi pa pravijo: Vas že poznamo!

### ZALOG.

V nedeljo dne 29. t. m. ob 16. uri vprizori v dvorani g. Požarja tukajšnja podružnica »Svobode« s pomočjo igralcev dobrunjske podružnice dramo Maksima Gorkega »Na dnu«. To je drama iz življenja takozvanih »bivših ljudi«, katerih življenjska filozofija mora na mah osvoboditi vsakega prepretega človeka s svojo jeko, a železno logiko. Ta drama je interesantna tudi zato, ker je sama na sebi strašen memento za vse one, ki samovoljno in z nasiljem pišejo usodo širokim množicam delovnega ljudstva. Vabimo vse zavedne delavce in kmete, da se udeležijo te predstave! Odbor.

**Splošna Delavska Gospodarska zadruga »Železničarski dom« r. z. z. o. z. v Ljubljani.**

### VABILO.

Tem potom se vabijo vsi člani zadruge na

**VII. REDNI OBČNI ZBOR,**

ki se vrši dne 10. junija 1928 v zadrugi hiši,

Markov trg 2, s sledečim dnevnim redom:  
1. Poročilo načelstva;  
2. Poročilo nadzorstva;  
3. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;  
4. Čitanje poročila revizorja »Zveze slovenskih zadrug«;  
5. Blagajniško poročilo.  
6. Odobritev računskega zaključka za l. 1927.  
7. Razno.

Ker je občni zbor te delavske ustanove zelo vaužen, je dolžnost vsakega člana, da se istega udeleži. Načelstvo.

**TOMBOLA ŽELEZNIČARSKEGA GLASBENEŽA DRUŠTVA »ZARJA«**

se vrši nepreklicno 3. junija 1928 ob 3. uri popoldne. Delavska godba potrebuje nove instrumente in zato segaje po srečkah, ki stane ena samo 2.50 Din. Dobitki pa so zelo lepi in dragi.

Matiija Gorenc:

## Zadnji sestanek s sodrugom Vulčem, pred njegovim odhodom v Rusijo.

Bilo je v jeseni, meseca septembra 1923, takrat, ko je reakcija vrgla v ječe več mladih sodrugov iz Jesenic in Ljubljane. Tudi sodruga Vladota je iskala policija, da ga zapre. Vendar pa se ji je znal izogniti. Vedel je, če pride v zapor, da bo to težka izguba za naš pokret. Kazalo mu ni drugega, nego pot v inozemstvo, da tam nadaljuje delo za delavski razred, za njegov končni cilj.

Preden je odšel iz Ljubljane, je sklical sestanek omladincev, da se od nas poslovijo, ter da nas še enkrat pouči, da nam da ognja, da nas navduši za delo na osvoboditvi proletariata. Prišli smo, po večini takrat še sami vajenci, da poslednjikrat slišimo besedo našega učitelja, sodruga Vladota. Točno ob pol 8. smo se zbrali, kajti on je zahteval od nas točnosti in železne discipline, vedoč, da se da samo mlado drevo upogniti, to mlado drevo pa smo bili mi, mladi delavci, sobojevniki sodruga Vladota. Zalostni in povešenih glav smo bili oni večer, kajti zavedali smo se, kaj pomeni sodrug Vladota za delavski razred, posebno pa za nas najmlajše proletarce. Vedeli smo, da je on samo eden in zaenkrat nenadomestljiv, zato nam je bilo tem lušje.

Preden nam je pričel govoriti, je rekel, naj zapojemo Internacionalno. Teško smo peli, a vendar smo, našemu Vladu v slovo. Ko smo končali, je vstal ter nam pričel govoriti. Oh, kako je govoril, navdušeno, prepričevalno, bodril nas je. Nič ne bodite, sodrug moji, žalostni. Ta usoda, ki je mene doletela danes, zna jutri vas. To čaka še nešteto proletarcev, preden pridemo do cilja, kajti naša pot je težka. Zrtvovati se je treba za proletariati, za naš vzvišeni cilj. Brez žrtve ni zmage, ni osvobodjenja. Delajte sodrug za to, agitirajte vseposod, da prepričate še ostali proletariati, da ga pripeljejo



**Sodruga Vladota, FRANJO VULČ, V UNIFORMI JUGOSLOVANSKEGA DOBROVOLJCA NA SOLUNSKI FRONTI.**

v naše vrste. To vam, sodrug, zlasti vi najmlajši, stavljam na dušo in srce, bodite idealni, nesebični in požrtvovalni, bodite zvesti svojemu s krvjo napoljenemu rdečemu praporu, ki nas pripelje k cilju, k osvoboditvi. Ne sme nam biti žal žrtvovati se za našo idejo, kajti prišel bo dan in mora priti, ko se bomo rešili in otrčili vsega robstva in verig, v katerega nas oklepa današnji družabni red. Sodrugi, še enkrat vam kličem: ostanite zvesti naši ideji. Delu čast — in oblast!

Prisrčno nam je stisnil svojo proletarsko roko v pozdrav. Spremili smo ga na kolodvor, pred vstopom v vlak nam je dejal: Grem v svobodno Rusijo, da se izobrazim. Z odhajajočega vlaka nam je še enkrat zaklical svoj: Delu čast — in oblast!

Tisti večer smo bili poslednjikrat skupaj s sodrugom Vladom. Nikoli več ga nismo videli. Zvedeli smo pa, da je bil on najboljši učencev v šoli. Ko je končal študij, se je vrnil v Jugoslavijo, a ne k nam v Slovenijo, šel je v Belgrad, da tudi tam dela za proletarske interese. Delal je sodrug Vladota, a ne dolgo, ker so ga kmalu dobili žandarji v roke in ga zaprli v zloglasno mučnico »Glavnica«. Ker ni hotel izdati naše ideje in sobojevniškov, so ga pričeli mučiti, polomili mu rebra, bili ga s puškinimi kopiti ter ga stlačili v zaboj in vrgli kot smeti v Donavo. Niti groba v zemlji mu niso privoščili. Bati so se njegovega duha, misleč, če ga vržemo v Donavo, smo zbrisali vsako sled za njim. A motili so se. Zverinsko so ga ubili, njegovega duha in ideje pa niso mogli. Čeprav so njegove zlomljene kosti in rebra odplavala ne ve se kam, duh njegov pa živi med nami in kliče po osveti, po maščevanju.

Sodruga Vladota! Prišel bo oni dan, za katerim si Ti tako hrepenel in za katerega si dal življenje, tisti dan, ko se osvobodimo, ter se osvetimo za Tebe. Danes, sodrug Vladota, ko praznujemo brez Tebe naš praznik Prvi Maj, se zaklinjamo pri Tvojem duhu, da hočemo ostati zvesti Tvoji ideji, ter se boriti za njeno uresničenje. Tebe ni več med nami,

# K prvem maju.

Milan: **Prvi Maj!**  
Ne smemo misliti na zmago in osvoboditve, dokler nismo stavili vse svoje sile v borbi — za socialistično družbo!

Zopet praznujemo Prvi Maj, dan vstajenja, dan preganjanja, ponižanja, dan sužnjeva, ki želimo, da zlonjivo verige, da preneha izkoriščanje človeka nad človekom in da postane vse človeštvo enakopravni član brezrazredne družbe.

Devet dolgih in polnočnih let, da že praznujemo v novo nastali državi, ki smo verovali, da nam v nji zasije zlata svoboda, da ne bo več muk in trpljenja. — O bridka ironija!

Devet let je tega, kar spoznavamo, da je bila laž — laž vse ono, kar se nam je obljubovalo in da smo bili prevarani in izdani. — Spominjam se še, kako je bilo, ko smo se pogovarjali med seboj o lepi prihodnosti, med nami je bil tudi žrtve reakcije nepozabni s. Franjo Vulič, kot vokal in sokol. — Vulič, kateri je dal za proletarsko osvoboditve svoje življenje, je veroval v novo domovino, veroval v zmago najnižjih, ljubil je najmlajše in jih vzgajal ter jim budil ponos. Kdo bi se ga ne spominjal na Jesenicah, vse ga je poznalo, a najbolj najmlajši, ki danes že samostojno stopajo v življenje, ti so takrat tekali za njim in ga klicali: Ulič, Ulič! On pa se je v takih momentih spremenil iz resnega molččega moža v veselo razposajeno dete in se veselil ter razgovarjal kot otrok z otroci.

Danes pa, ko mrzli valovi Donave hranijo spomin borca (ker tam je njegov grob) se ga zopet spominjamo ter ga kličemo, zavedačoo se, da ga sicer nikoli več ne vidimo, da pa bo vedno živel v naših srcih! Vemo, da mu je ta grob pripravila buržuazija, zato ker je ljubil v resnici domovino, zato ker je bil v resnici pripravljen žrtvovati za svobodno domovino delavcev in kmetov, vsak trenutek, vsak hip svoje življenje.

Zdi se mi, da je vsak Prvi Maj budilec trpečih, naša vera v zmago, naš Veliki petek, ko padamo pod križem od prevlečile sile trpljenja in udarcev bikov ter puškinih klopit. A v kljub vsemu trpljenju, v kljub vsemu preganjanju korakamo naprej in se veselimo tega dne, ga praznujemo z mogočeno vero v naših srcih, da zasije dan zmagae, dan svobode, ko človeštvo ne bo več ukovano v verige in ko ne bomo več sužnji, teptani in zaničevani! Verujemo, da se bo nekdo čez vse nas sužnje dela razlila rdeča jutranja zarja, ko bomo združeni milijoni vseh petih kontinentov sveta, zapeli bojno himno, pesem odrešenja trpečemu človeštvo.

Nismo sami. Po celem svetu se zbirajo armade borcev, ki pripravljajo potres stavbi laži, hinavščine, korupcije, reakcije in nasilja, da se zruši in da na razvalinah te gnile stavbe postavimo novo stavbo delavcev in kmetov, stavbo človeštva dela, pravice in resnice, proletarski dom — socialistično družbo!

## Prvomajske misli.

Izvor in začetek življenja je delo. Življenje brez dela je smrt in poguba.  
Brez delavskih rok bi ne bilo na svetu nikakega življenja. Ravno delavec je tista moč, ki vzdržuje ves svet

## Ljubljanska cestna železnica.

**VSI ŠTIRJE DELAVCI POKLICANI ZOPET NA DELO. — ODSLOVLJEN INŽENJER-OBROTODVODJA, KNJIGOVODJA IN POSLOVODJA BITENC, KI JE MOČANSKI KLERIKALNI PODŽUPAN. KLERIKALCI IN DEMOKRATJE SKUSAJO KORUPCIJSKO AFERO POTLACITI.**

Ze ko je šla zadnja številka »Enotnosti« v tisk, smo bili informirani, da je sfrčal obratovodja ljubljanske cestne železnice, ing. Tekavčič, iz rezime, toda imeli nismo več časa, da vest kontroliramo in priobčimo. Kmalu na to pa smo videli, da suspendirani uslužbenci cestne železnice zopet vozijo in naša občinska svetnika sta nam vest potrdila. Za gospoda župana, demokratski in klerikalni klub pa je moral biti to zelo težaven porod, ker sta knjigovodja in klerikalni delovodja Bitenc bila suspendirana šele minulo sredo ob 5. uri popoldne. Klerikalno in demokratsko časopisje molči o tej umazani aferi in da ima za to dovolj razlogov, se vidi že iz naslednjega pisma, ki sta ga pisala sodruga Gustinčič in Lemež županu. Pismo glasi:

Gospodu županu  
dr. Dinko Pucu  
v Ljubljani.

Podpisana sva informirana, da je dne 13. t. m. med 12. in 13. uro občinski svetovalec g. Pirce nagovarjal suspendirane uslužbence ljubljanske cestne železnice, da naj podpisajo neko izjavo, obžalujočo, da se je njihovo govorjenje v neki gostilni napačno razumelo.

Informirana sva tudi, da je obratno vodstvo cestne železnice omenjenim uslužbencem dne 14. t. m. med 10. in 11. uro predložilo neko izjavo z vsebino, da podpisani obžalujejo, da se je napačno razumelo, to, kar so baje podpisani govorili v neki gostilni in da nimajo nikake sumnje, da je bila obratovodja in poslovodja kaj zakrivila. To izjavo bi bili morali suspendirani uslužbenci objaviti na svoje stroške v listih »Jugoslovanski železničar«, »Pravica«, »Slov. Naroda«, »Intro« in »Slovenec«.

Na drugi strani smo bili informirani, da je g. občinski svetovalec Pirce sam imenoma, da so vsaj trije od suspendiranih uslužbenecv popolnoma nedolžni. Dalje se sklicujeva na pismo, ki sem ga danes podpisani ing. Gustinčič naslovil na Vas g. župan. Iz tega pisma jasno sledi, da se je z blaginjskimi knjigami ljubljanske cestne železnice manipuliralo na nedovoljen način. Smatramo, da je tak pritisk na suspendirane uslužbence pristno kapitalističen in tudi sramoten.

Opozarjava Vas g. župan na dejstvo, da so bili uslužbenci cestne železnice suspendirani drugi dan na to, ko je izšel znani letak »UJNZB« in da je vesled tega njihovo suspendiranje nedvomno v ozki zvezi s tem letakom. Suspendirani uslužbeneci tega letaka niso niti izdali, niti ga povzročili. Če bi se pa bilo to tudi zgodilo, bi bili zaslužili samo pohvalo, ker bi bili s tem dokumentirali, da se zavzemajo za interese ljubljanske občine. Mesto, da bi se bili suspendirali obtoženi, so se suspendirali tožitelji, odnosno oni, o katerih se smatra, da so tožitelji.

Ker predstavlja ta suspenzija nedolžnih ljudi skrajno krivično dejanje, Vas tem potom prosiva, da nemudoma blagovolite ukreniti, da se po nedolžnih suspendirani uslužbeneci brez odloga zopet pokličejo v službo.

Na drugi strani pa tudi zahtevava, da blagovolite ukreniti potrebne korake, da se takoj suspendirajo obratovodja, blazinik in poslovodja, proti katerim imamo jaz podpisani ing. Gustinčič v rokah zelo obtežilen material in da se proti njim tako ukrepe preiskava.

V slučaju, da Vam g. župan ne bi bilo mogoče od 18. t. m. ukreniti zahtevane korake, bodeva pripravila zadevo državnemu pravdnstvu v Ljubljani.

Ljubljana, dne 10. aprila 1928.

Afera pa s temi suspenzijami še ni gotova. Demokratije in klerikalci so z zavestnimi močmi degradirali od občinskega sveta postavljeno revizijsko komisijo in postavili za preiskavo v obratu cestne železnice drugo svojo. V tako komisijo ne more imeti nikdo zaupanja in delavci gledajo v njej samo manever demokratov in klerikalcev, da

pokonci; zato tudi proletariati pravi: »Delu čast in oblast!« Cerkev in država imata svoje praznike, proletariati pa ima svoj dan: prvi majnik. Ta dan obstoji vsak stroj, vsaka tovarna. Raz tovarni in delavskih domov zaplapolajo rdeči prapori. Srca proletarcev so napolnjena z resnobo, ki dvigne vsakega iz ravnodušja. Prvi maj je praznik onih, ki vse ustvarjajo in delajo z znojem in trudom za ves svet. Z njihovimi žulji se ustvarjajo nešeta bogastva. Zlato in tina, žamet in svila so izdelki njihovih rok. Iz zemeljske globine spravila sironašni na dan želajo in premog ter druge kovine. V globoki temi in dušljivi jami toleče po ogromnih gradah, dokler mu ne ugasne zadnja iskra življenja. Teško je rudarjevo življenje. S slabim zaslužkom mora prehranjivati sebe, ženo in otroke. In kadar umre, ga spuste v drugo jamo, v kateri ni premoga, ne železa.

Zalostne dni preživlja proletariati po vsem svetu. Delavci trpijo so zabirani, v prah teptani. Oni so tisti, ki izdelujejo stroje, zidajo palače in mesta. Oni večje svet s prometnimi sredstvi. Brez njih bi bile železnice mrtve. Vse bogastvo je zgrajeno z njihovimi rokami, prepečeno z njihovim znojem in njihovo krvjo. In kakšno odškodnino dobivajo za to delo? Ako bi bilo po pravici, morali bi stanovati v dobrih stanovanjih, nositi dobre obleke in kruha bi jim ne smelo manjkati. Toda delavec in njegova družina se nahajata v mučni življenjski situaciji. Delodajalci pa izkoriščajo ljudstvo do skrajnosti. Neštevili štrajki se pomnavljajo dan za dnem po vsem svetu. Spominimo se danes nekoliko železničarske stavke leta 1920, spomnimo se krvave Zaloške ceste, kjer je padlo 14 lačnih delavcev, spomnimo se tudi na 1. junjske dogodke v Trbovljah, kjer so rudarji obranili proletarske Trbovlje pred orjuniškimi banditi, so nam ubili 6 sodrugov. V živem spominu so nam tudi zverinske metode v beograjski glavčiji. Vse te žrtve nam kličejo iz groba; »Naprej! Vstanite sužnji iz prokletstva!« Torej proletariati, zdramimo se in pogumno vzklizimo: »In to poslednji bo naš boj, za internacionalno sleherni zvestost! Mi vemo, da se kapitalisti rdečih bojev, zato nam ne dovolijo niti organizacij, ki bi se borile za delavske interese in njihovo osvoboditve. Nenamni kapitalizem izrablja delavsko moč toliko časa, dokler ni popolnoma izmognena. Prišel pa bo dan, ko bodo stopili proletarski junaki na plan. Te misli plavajo danes v sleherni delavski duši. Danes manifestira vse internacionalni proletariati za rdečo socialistično svobodo, proti kateri se buržuazija bori s tako silo. Delavci, ki ste sužnji kapitalizma, ne verjemite njihovim hlapcem demagogom, ljudskim zapeljivcem, ovyaduhom in obrekovalcem, ki vas hočejo zadržati samo z različnimi zvijačami in prevarami. Obhljubljajo vam izboljšanje položaja, a po drugi strani vas prav počeno hčiajo. Delavci, s takimi elementi morate obravnati. Sežite po edinem orožu, ki ga imate, t. j. po organizacijah in stopite z njimi na plan. Pokažite kapitalistom delavsko pest in proletarsko moč. Trpiti, dovolj je vaše krvi, ki jo brežutni kapitalisti izrabljajo za svoje milijonske profite. Oni hodijo na letovišča, zabave in piese, vaša zabavišča pa so tovarna in stroji. Kličemo vam: »Ne popuščajte več!«

Proletarci, ne omagajte na poti boja, zakaj vaše ideje se bodo enkrat uresničile. Zato dvignite danes visoko svoj prapor in povsod naj odmeva naša himna: »Internacionala«. Strnite se pod praporjem dekalizma z geslom: »Proletarci vseh dežel, združite se!«

J. E. Zidani most.

se kapitalističen smrad v tem obratu prikrje. Če bi tu ne smrdelo do neba, bi klerikalci in demokratje ne imeli povoda bati se, da preišče tudi to zadevo izvoljena revizijska komisija!

No, čemu pa bi se bili sicer smirni politični sovražniki v občinskem svetu združili? To je enotna fronta buržuazije proti delavstvu!

## Konferenca podzveze steklarjev S. D. Z. J. v Hrastniku.

V nedeljo 22. t. m. se je vršila v Hrastniku konferenca podzveze steklarjev S. D. Z. J. Poleg delegatov sta bila navzoča tudi Makuc in Uratnik za Delavsko zbornico. Konferenca je razpravljala o dnevnem redu: 1. Starostno zavarovanje, 2. kongres O. R. S. J. v Zagrebu in 3. razno.

K prvi točki je poročal s. Bauer, ki je povedal, da so bili zastopniki steklarjev pri ravnatelju Ahlu, kateremu so razložili načrt zavarovanja steklarjev za slučaj onemoglosti in starosti. Odgovoril je g. Ahl, rekoč, da je k takemu zavarovanju pripravljen prispevati. Predložil naj se mu konkretni predlogi. Govorila sta še obširno Uratnik in Makuc. Poslednji je predlagal osnutek pravil zavarovalnega fonda in je bil osnutek po daljši debati z malimi izpremembami sprejet soglasno. Delavci so se izrekli za približno 5%no prispevanje v zavarovalni fond. K zavarovanju naj se pritegnejo vsi delavci in delavke brez ozira, ali so stalni ali sezonski, ali so kvalificirani ali ne.

Pri drugi točki je konferenca po dolgi razpravi sprejela resolucijo, ki se glasi, v izveličku, takole: »Konferenca izraža svoje začetne in ogorčenje, da na planarno sejo O. R. S. J., ki se je vršila 18. marca v Zagrebu, ni bil povabljen noben delegat iz Slovenije. Konferenca protestira, da se je ob absolutni odsotnosti slovenskih delegatov odgovodalo službo tajniku O. R. S. J. za Slovenijo, in to iz vzrokov, da so dobikali nižji od stroškov. Izgleda, da se O. R. S. J. postavlja na trgovsko stališče in hoče, da bi bile podružnice v Sloveniji predmet njegovega obrata. Nadalje konferenca protestira, da se iz Zagreba pošiljajo med tujakinske podružnice letaki, ki so naperjeni proti enotnemu strokovnemu gibanju. Poziva Strokovno komisijo za Slovenijo, naj se upre vsakemu znanjem vplivu, ki bi hotel razbiti enotnost strokovnih organizacij in končno konferenca predlaga:

1. Kongres naj izvoli, odnosno potrdi že izvoljeni oblastni odbor za Slovenijo; njegov delokrog naj se določi s posebnim pravilnikom;
  2. tajnika naj nastavlja in odstavlja oblastni odbor S. D. Z. J. za Slovenijo;
  3. delegate za kongres naj se plača iz centralnih sredstev;
  4. z ozirom na pasivnost slovenskih podružnic, je rešitev situacije mogoča le s tem, da ostanee vsi članski prispevki in sploh vse finance v rokah oblastnega odbora S. D. Z. J. za Slovenijo, kar se tudi predlaga.
- V sklepni plenarne seje O. R. S. J. v Zagrebu z dne 15. marca, vidi konferenca kršenje najprimitivnejših pravic in pravil proletarske demokracije, in izraža svoj energičen protest ter izjavlja, da si podružnice, ki so zastopane na konferenci, glede nadaljnega občevanja z O. R. S. J. pridržijo popolno svobodo.
- Skleno se poslati resolucijo vsem delavskim listom in centrali v Zagreb.
- Liste proletarske se vabi, naj več pišejo o starostnem zavarovanju.
- Konferenca je torej v vseh ozirih uspela in so na njej delavci rešili nekaj izredno važnih vprašanj. Za starostno zavarovanje in za slučaj onemoglosti; za avtonomijo strokovnega gibanja; za proletarsko demokracijo v strokovnem gibanju; za načelo razrednega boja v strokovnem gibanju; za enotnost strokovnega gibanja in proti kšeftarskemu načelu, ki se hoče vanje vriniti. Za proletarsko solidarnost v praksi, katere zahteva dolžnost medsebojne proletarske podpore.
- Sedaj na delo, ki ne bo brez uspeha, ako bo temeljilo na omenjeni podlagi.

**Pridobivajte „Enotnosti“ novih naročnikov!**

# Politični boj, kritika in „blatenje“.

Proletarsko gibanje je naperjeno proti vsej kapitalistični družbi, ono hoče razrušiti kapitalistični sistem. Marx je dal temu gibanju teoretični izraz. Marksizem — to je kritika kapitalizma s stališča proletarskega razreda. Kritika kapitalizma, razkrivanje njegove škodljivosti za proletariati in človeštvo sploh, njegovih zločinov, razkrinkavanje vseh pajčolanov, v katere je ovit kapitalizem, vseh fraz o meščanski demokraciji, o solidarnosti razredov itd. — to so oblike političnega boja marxistov do tedaj, ko je proletariati že dovolj zbran, zaveden in močan, da zamenja orožje kritike s kritiko orožja, kot pravi Marx.

Danes, ko proletarske mase se niso dovolj zbrane in zavedne, temveč so ali pasivne ali pa pod vplivom meščanskih strank, je glavna vsebina našega političnega boja, kritika kapitalizma, razkrinkavanje meščanskih in malomeščanskih strank, katerih vloga je v osnovi ista, vloga pomagačev kapitalističnega sistema, na katerega temelji stoje. To seveda ne samo z besedami, z agitacijo in propagando, temveč zlasti v dnevnem boju delavstva in v akcijah, kajti predvsem na lastnih izkušnjah se proletariati učijo in te izkušnje dobiva ravno v teku bojev za svoje delne zahteve proti kapitalističnemu izkoriščanju. Vendar tudi te akcije pripravljajo, spremlja in zaključuje agitacijska in propagandistična kampanja — to je kritika kapitalizma in razkrinkavanje njegovih pomagačev.

Ker pa ti pomagači kapitalizma, meščanske in malomeščanske stranke na različne načine kapitalizem podpirajo in na različne načine zavajajo za seboj mase delovnega ljudstva, ne more biti politična kritika in razkrinkavanje napram vsem tem strankam enaka. Naša taktika napram tem strankam mora biti prilagojena njihovim konkretnim vlogam. Razlikovati jih moramo, ker delovne mase jim sledijo iz različnih razlogov in našo taktiko moramo določiti le s tega vidika, da si zgradimo mostove do onih delovnih mas, ki gredo za njimi.

No, v kolikor gre za povsem meščanske stranke (in pr. SDS, SLS), ni nobenih ugovorov napram našemu političnemu boju in razkrinkavanju. Kakor hitro pa gre za politični boj, kritiko in razkrinkavanje nasprotih »delavskih« strank (SSJ in JSDS), takrat pa zavrti s strani prizadetih socialističnih voditeljev vpije o »blatenju«.

To vpije je seveda gola hinavščina, kajti ti ljudje v istem času se naprej vodijo politični boj proti nam, nas kritizirajo, napadajo in »blatijo«, kolikor zmorejo. Za to hinavščino se vedno skrivajo za zadrega, ki obstoji v tem, da protiproletarskih političnih dejanj, zaradi katerih jih mi »blatimo« — ne smemo direktno niti pred svojim delavstvom zagovarjati. S hinavskim vpijem o »blatenju« skušajo prikriti vsa ona politična dejanja, ki jih mi kritiziramo, vprašati svojim delavstvom in napraviti nanj utis, kot da je pri njih vse v redu.

Si to metodo skušajo socialistični voditelji upisovati socialistične delavce, da ne bi njihovih proletariatu škodljivih političnih dejanj spregledali in jim začeli bolj gledati na prste. To se jim deloma posreči, toda ravno s tem si zadajajo kot »delavski« stranki težke udarce: njihova stranka se vedno bolj oddaljuje od delavskih interesov in leze v še huje oportunistične zločine, v notranjosti pa gnije, kajti taka metoda otopi vsako živo misel in onemogoči vsako politično vzgojo delavcev. Tako gre oportunistična stranka kot »delavska« vedno bolj v propast in čepur momentoma na zunaj še izgleda močna, je na znotraj vedno bolj gnila.

Mi hočemo vse delavce idejno dvigniti in pripeljati na pravo marksistično pot. Stalin pravi: »Kako naj jih osvobodimo iluzij, v katerih plavajo po krivdi napak voditeljev? Zato imamo samo eno sredstvo: sredstvo političnega razkrinkavanja voditeljev, sredstvo odkritja njihovih napak, s katerimi so pošlene in revolucionarne delavce zavedli in zmešali in ki jim branijo preiti na pravilno pot.« (Objavljeno pod naslovom: »Kaj ni osebni boj?« v »Delavsko-kmetiskem listu« št. 12 leta 1926.) Ravnotan nadaljuje: »Ali moremo v idejnih bojih in v vprašanju politične vzgoje mas dopustiti goli diplomatiziranje, dopustiti zabrisanje napak? Ne, tega ne moremo! TO BI BILA PREVARA DELAVSTVA. Kje je izhod v takim slučaju? Samo en izhod obstoja: Napake voditeljev razkrinkati in na ta način poštenim revolucionarnim delavcem pomagati na pravilno pot.«

Ustvariti hočemo enotnost vsega proletariata

## Delavska šola.

N. Buharini: **Razred, stranka, voditelji.**

Če govorimo o razredu, razumevamo pod tem skupino ljudi, ki so zvezani med seboj s skupnim položajem v produkciji, radi tega tudi s skupnim položajem v distribuciji, torej tudi s skupnimi interesi (razrednimi interesi). Vendar bi bilo absolutno nativno, če bi predpostavljali, da predstavlja vsak razred popolnoma enotno celoto, kjer so vsi deli enaki, kjer je Janez popolnoma isto kot Joža.

Da razjasnimo to s primerom, si ogledimo moderni delavski razred. Tu ne gre za to, da ni enakosti v razumu ali sposobnostih. Vse »bivanje« različnih delov delavskega razreda je neenako. To izhaja iz tega, ker ni 1. nobene popolne enakosti gospodarskih enot in 2. ker delavski razred ne pade gotov z neba, temveč se stalno stvarja iz kmetov, rokodelcev, mestnega malomeščanstva itd., to je iz drugih skupin kapitalistične družbe. V resnici, ali ni njar jasno, da je delavec sijajno inštaliranega veleobrata nekaj popolnoma drugega kot pa delavec majne delavnice? Tu tvori različnost obratov samih in vsega načina dela v njih vzrok različnosti. Drug vzrok je tako rekoč proletarska »starost«. Kmet, ki je komaj prišel v tovarno, je nekaj popolnoma drugega kot delavec, ki dela od mladih nog v tovarni.

Razlika v »bivanju« se zrcali v zavesti. Proletariati je neenoten po svoji zavesti istotako, kot je neenoten po svojem položaju. On je več ali manj enoten v primeri z drugimi razredi. Če pa motrimo njegove razne dele, dobimo ravnokar opisano sliko.

Delavski razred se deli torej po svoji razredni zavesti, t. j. po svojih trajnih, splošnih, ne po svojih osebnih, čevehskih in skupinskih interesih, temveč po interesih celokupnega razreda v vrsto skupin in podskupin istotako, kakor sestoji ena sama veriga iz cele vrste členov neenake trajnosti. Za neenakost razreda je tudi vzrok tega, da je potrebna stranka.

V resnici. Zamislimo se za trenutek, da je delavski razred popolnoma enak. Potem bi lahko vsakokrat nastopal v svoj svoji množici. Za vodstvo vseh akcij bi se lahko volilo po vrsti ljudi ali skupine ljudi: stalna organizacija vodstva bi bila odveč, bi bila nepotrebna.

V resnici pa je stvar popolnoma drugačna. Boj delavskega razreda je neizogiben. Je toliko bolj potreben, ker je nasprotni močan in prekan, in je boj z njim trd. Kdo naj vodi ves razred? Kateri del razreda? Naravno: najnaprednejši, najbolj izšolan, najbolj strnjeni del.

\* razdeljevanje produktov.

v boju proti kapitalistični ofenzivi, zato pozivamo tudi nasprotne »delavske« stranke v enotne nastope in akcije za preče zahteve proletariata. Mi vemo, da so socialistični voditelji zavezniki in kupljeni režima, imamo pred očmi celo vrsto njihovih zločinov in izdajstev nad proletarskim gibanjem, toda mi vidimo, da jim sledi še en del delavstva, ki ga je treba pritegniti v skupno borbo. Iz tega izhaja naša taktika enotne fronte, pri izvajanju katere ne smemo nikdar opustiti brezobzirne kritike in razkrinkanja, vsakega reformističnega izdajstva, vsakega kapitalizma, vsakega kolebanja in vsakega prehoda na stran buržuazije. V interesu delavskega razreda, ki ga hočemo pripeljati vsega na pravilno pot, moramo voditi BREZOBZIRNE BOJ PROTI OPORTUNIZMU.

Naj zadostujejo zaenkrat ti osnovni pojmi glede političnega boja, kritike in »blatenja«. Poglejmo še, kaj so o teh vprašanjih povedali sodrugi v naši diskusiji.

V »Pismu Enotnosti« (E. št. 3) čitamo: »Marsikdo od sodrugov misli, bodisi v naivnosti, bodisi v jezi, da je naredil že veliko in duhovito delo, ako je svojo dozdnevno nasprotnika prav zafarkajoče obdelal v listu. Po mojem mnenju ni to pravo. List naj bi bil za to, da svoje pristaje in delavce sploh idejno in moralno dviga.« Iz izkušnje vemo, da delavci zelo cenijo posrečen izraz in ravno tako zaslužno delo, ostro zafarkacijo. Sodrug, ki je napisal »Pismo Enotnosti«, je sam moister v zafarkavanju in mu delavci so sposobnost štejejo v dobro, ne pa v zlo. Tam, kjer lahko s kratko zafarkacijo dobro označi vlogo, značaj ali napako nasprotnika, se je mora služiti! Z njo boš stvar razjasnil delavcem in s tem, da si jim dal razumevanje, si jih idejno dvignil. Nečemo in ne moremo seveda zagovarjati slabih in neutemeljenih zafarkacij, ki jih naše uredniške škarje vedno strižejo proč. Ravno tako kot tudi nasprotujemo vsakemu praznemu sumničanju brez dokazov, nepotrebnemu zabavljanju in žalitvam. Ravno v tem oziru lahko rečemo, da »Enotnost« najbolj pazi na to, da objavlja le RESNICO. So seveda večkrat nastopili slučaj, da informacije niso bile prav točne — toda v vseh teh slučajih je »Enotnost« vedno še napačne informacije naknadno popravila. Kje pa je v tem oziru »Napreje«, ki tako ljubi nejasna lažnjiva namigavanja in kje šele »Delavska politika«, ki menda sploh ne more odpreti ust o dekalistih, ne da bi lagala.

V »Pismu Enotnosti« čitamo nadalje v tej zvezi: »Sem prepričan, da potem ne bo preteklo več leto dni, ko se bo v obupane mase vrnila zavest, vera in svojo moč in se bodo pričele zbirati tam, kjer jim je po zgodovinskem razvoju odkazano mesto.« Tukaj se je po sodrug dopisnik očividno zaletel, kajti vprašanje tona delavskega lista nikakor ni tako važno. Mase so pasivne, vendar ne zaradi medsebojnega zabavljanja in »blatenja«, temveč vzroki za to so mnogo globlji in tam jih je treba odpravljati.

Nadalje zopet pravi: »Le to bi radi, da bi bil list »Enotnost« pisan tako, da mu ne bi mogli očitati, da preveč sovraži in obrekuje. Vemo, da ne laže in ne obrekuje. Izgleda večših tako.« V istem smislu pravi s. K. v dopisu »Čitaj in sodi...« (E. št. 6): »Iz lista mora odpasti obrekovanje in golo natolcevanje brez dokazov.« (Ta zadnji stavek se je celo g. Kristanu zdel vreden, da ga je ponatisnil v svoji reviji »Pod lipo.«) Uredništvo se ni čutilo v ničemer s tem prizadetem, ker nihče ne more navesti nobenih konkretnih primerov in dokazov, da »Enotnost« objavlja »obrekovanje in golo natolcevanje brez dokazov«. Oba sodruga sta očividno pod vtisom vpitja socialističnih voditeljev o »blatenju« in bi najbrže rada videla, da jim »Enotnost« omezočito to vpije.

Da! »Enotnost« sovraži kapitalizem in njegovega zaveznika oportunistem in hoče v tem razrednem sovraštvu proletariati vzgojiti in utrditi za boj! Zaradi tega mora vse zločine kapitalizma in vsa izdajstva oportunistam pred proletariatom pribiti na sramotni oder. Socialistični voditelji bodo seveda vedno kričali, da jih »blatimo«, da s tem kričanjem svoja izdajstva nad proletarskimi interesi prikrivajo, kajti priznati in odkrito braniti jih ne morejo, priznati in popraviti jih pa nočejo. Tega jim seveda ne moremo zabraniti in onemogočiti, dokler proletariati ne bo zavzel oblasti in onemogočil vse poizkuse kapitalističnih agentov, da rušijo proletarsko oblast!

proti vojni in oboroževanju, za mir, priznanje in zvezo s Sovjetsko Rusijo.

## Naš boj.

ZA OSEMURNIK.

Leta 1886 so padle prve štiri žrtve za šurnik v Chikagu. Buržuazija jih je obsidela v smrt na večalih. Ena od glavnih zahtev prvomajskih manifestacij je 8 ur dela, 8 ur počitka in 8 ur razvedrila. V strani pred revol. razpoloženi masami je buržuazija postavila v mirovno pogodbo v Versaju točko o šurniku. Washingtonske konvencije nobena večja država ni ratificirala in v jeseni lanskega leta je zastopnik Anglije celo izjavil, da je potrebna revizija Washingtonske konvencije.

Reformisti so v Mednarodnem Biroju Dela v Zenevi slavili šurnik kot največjo pridobitve delavstva in nas napadali, ker nismo zaptili v ta mednarodni urad korupcije in prevar. Danes se vidi, da smo imeli prav, ko trdimo, da proletariati od paritetnih komisij in lepih govorov in luksuzni palači Dela v Zenevi nimajo nobenih koristi. šurnik se spoštuje le samo tam, kjer je proletariati organiziran in ga je sam uvedel. šurnik se z ratifikacijo ne bo uveljavil, temveč le in samo pod pritiskom proletariata. Ruski proletariati je borbo za šurnik v caristični Rusiji-povezal z borbo za zrušenje kapitalizma in danes po prvih 10 letih nadlovelskih naporov in žrtve, ta proletariati v svobodni Sovjetski Uniji uvaja že 7 urni delavski čas.

## PROTI POSLEDICAM KAPITALISTIČNE RACIONALIZACIJE.

Racionalizacija v kapitalističnem družabnem redu pomeni: povečanje brezposelnosti, znižanje plač, daljši delovni čas — odpravo osemurnika, prehitra onemoglost, večji procent nezdov in boleznih, večje izkoriščanje ženske in otročje delovne sile in vedno večji procent mladolletnih v produkciji.

Zato se moramo boriti proti posledicam kapitalistične racionalizacije. Boj proti posledicam racionalizacije moramo povezati z bojem za obratne zaupnike, za šurnik in še krajši delovni čas, za zaščito žen in mladolletnih, za podporo brezposelnim in višini eksistenčnega minimuma. Ta boj se ima vršiti v tovarni, v obratih, v rudnikih in uradih. Mi pa vemo, da to lahko dosežemo le potem neoporniljivega razrednega boja in da bomo imeli proti sebi vse razred kapitalistov in njegovega organizma — države.

Racionalizacija se tudi uvaja v Sovjetski Rusiji, toda to je proletarska država. Tam pomeni racionalizacija za delavstvo skrajšanje delovnega časa (7 in 6 ur dnevno), manj fizičnega napora in udobnejše življenje. Tam v proletarski državi je vsak tehničen napredek v korist edinega delovnega ljudstva, ki je izključno gospodar vseh dobrin. Kapitalizem se vključ vsemu naporom, vključ pomoči reformistov in voditeljev iz II. internacionalne ne more konsolidirati. V vseh državah imamo velike armade brezposelnih. V Nemčiji 1 milijon 300 tisoč, v Franciji 800 tisoč, v mali Avstriji 200 tisoč, v Angliji 1 milijon 300 tisoč brezposelnih in tako je v Poljski, Češki, Romuniji, v agrarni Jugoslaviji je 250 tisoč brezposelnih, nadalje druga dva milijona pa unirata od gladi vsude vsle in izmaganjanja potom davkov. Vsi nižji državni uslužbenci, skoraj vse delavstvo, tudi ono, ki še dela, trpi pomanjkanje in gladje.

Te armade nam pokazujejo krizo kapitalističnega družabnega reda. Sistem, ki ni v stanju dati milijonom brezposelnih dela in kruha, nima več pravice do obstoja.

Toda buržuaziji sami je še dobro — na račun izmučenega proletariata. Ona čuti, da se bliža konec njenemu gospodarstvu — in s silo banetov, z nezasišanim teorijem in glavničami si hoče vsaj nekoliko podaljšati življenje.

Boj za svetovna tržišča se vedno bolj poostreje. Svetovno Britansko carstvo je ogroženo po finančno močnejšem ameriškem imperijalizmu, Mussolini hoče zagospodariti na Balkanu in v Mali Aziji, Francija bombardira mirne marokanske vasi, povsod v vseh delih sveta, povsod se buržuazija oborožuje in se pripravlja na novo svetovno klanje, predvsem proti-Sovjetski Uniji, ki je opora mednarodne proletarske osvoboditve. Buržuazija se zaveda, da sam obstoi prve proletarske države, ki je zaščitnica vseh potlačeni in podjarmljenih narodov, ogroža temelje njenega obstoja.

Obojevanje kapitalističnih držav proti Sovjetski Rusiji je obojevanje proti vsemu proletariatu, ki je zaščitnik prve proletarske države. Zato ona hoče udniti revolucionarne sindikate (Bolgarija, Jugoslavija, Grčija, Francija, Italija, Španija itd.), zato prináša izjemne zakone proti proletarskim strankam (Jugoslavija, Bolgarija, Italija, Španija itd.), zato zakon proti sindikatom v Angliji in Avstraliji itd. Reakcija v kapitalističnih državah nad proletariatom nam pokazuje, da se kapitalizem čuti nesigurnega. Danes bolj kot kedaj poprej moramo demonstrirati

proti vojni in oboroževanju, za mir, priznanje in zvezo s Sovjetsko Rusijo.

Predloge Rusije za popolno razorožitev v Zenevi so vse kapitalistične države zavrnile in dale dokaz, da so vse govorance o pacifizmu samo bluff. V Zenevi govorijo in pišejo resolucije, doma se pa oborožujejo. To je lice imperializma.

Francija ima buđet za oboroževanje 2 milijarde frankov večji kot lanske leto (skupaj 6,2 milijard). Amerika gradi 72 novih bojnih ladij, Mussolini je do zob oborožen, Balkanske države, posebno Jugoslavija, da četirno veselo buđeta za vojno in oboroževanje itd., kemična industrija dela s polno paro.

Da prepreči novo vojno, mora proletariati stopiti v vrste proletarske stranke, v svoje razredne strokovne organizacije. Le tako b